

Kunnanhallitus

9.12.2024

Talousarvio 2025

Taloussuunnitelma 2025–2027

Sisällysluettelo

JOHDANTO: KUNTASTRATEGIA	3
YLEISPERUSTELUT	5
KÄYTTÖTALOUSOSA	20
KESKUSVAALILAUTAKUNTA.....	20
Vaalit	20
TARKASTUSLAUTAKUNTA	22
Tarkastus- ja arviointitoimi.....	22
KUNNANHALLITUS.....	24
Hallintopalvelut	24
Elinvoimapalvelut.....	27
Maakunnalliset palvelut	31
SIVISTYSLAUTAKUNTA	33
Sivistystoimen hallinto	33
Perusopetuspalvelut	34
Varhaiskasvatuspalvelut.....	38
Vapaa-aikapalvelut.....	45
TEKNINEN LAUTAKUNTA	50
Tekninen hallinto	50
Kiinteistötoimi ja tukipalvelut.....	53
Vesihuolto.....	58
TULOSLASKELMAOSA	62
RAHOITUSOSA	80
MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETOLASKELMA	82

JOHDANTO: KUNTASTRATEGIA

Pienestä isoksi

Lemi on hyvä paikka asua pienestä isoksi.

Lemi on yhteisöllinen ja turvallinen, maltillisesti kasvava kunta, joka järjestää asukkailleen laadukkaat peruspalvelut asukkaita kuunnellen. Yhteisöllisessä kunnassa kaikki ovat tervetulleita mukaan kehittämään kuntaa.

Leppoisasti

Kunta on maalaishenkinen ja leppoisa asuin-, lomailu- ja työskentelypaikka. Asiat hoituvat joustavasti ja sujuvasti. Täällä on helppo asioida ja elää. Harmonisessa kunnassamme kaik lutviutuu.

Lähellä

Lemillä on ihmisen näköiset palvelut lähellä. Lemi on keskusteleva ja kuntalaisia kuunteleva kunta. Meillä on laadukkaat varhaiskasvatus- ja perusopetuspalvelut. Lemillä palvelu on henkilökohtaista.

Olemme aidosti yhteisöllisiä. Autamme toisiamme ja teemme asioita yhdessä. Otamme lapset ja nuoret mukaan kunnan yhteiseen kehittämiseen.

Lähellä on myös sitä, että asiat sujuvat rivakasti. Viranhaltijoiden nopea ja joustava palvelu on kunnia-asiamme. Maantieteellisesti olemme lähellä Lappeenrantaa, kaupunkiin ajaa 20 minuutissa.

Luovasti

Etsimme luovasti ratkaisuja. Päätöksenteko ja viestintä ovat avointa, joustavaa ja ketterää. Etsimme myös yhdessä ideoita ja edistämme luovuutta. Osallistamme kuntalaiset mukaan ideatalkoisiin ja kehittämään toimintaa myös taloudellisesti tehokkaammaksi. Ideoimme asioita mm. viestinnän, talouden, hyvinvoinnin ja yhteistyöverkoston kehittämiseksi.

HYVINVOINNIN JA ELINVOIMAN EDISTÄMINEN 2030 MENNESSÄ:

Hyvinvointi

Vahvistamme hyvinvointia. Kannustamme kuntalaisia liikkumaan. Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaikenikäisille. Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja. Tuemme osallisuutta ja vapaaehtoistoimintaa. Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen. Kirjasto on kuntalaisten monipuolinen kohtaamispaikka. Yhteistyö järjestöjen ja kolmannen sektorin kanssa on aktiivista.

Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön. Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.

Henkilöstö voi hyvin. Työtilat ovat turvallisia ja terveitä.

MITTARIT:

Asiakas- ja kuntalaiskyselyt; vastausprosentit, hyvinvointikertomus, kouluterveyskysely, henkilöstökertomus, työpaikkaselvitykset, koulutuspäivien määrä, poissaolojen määrä

Elinvoima

Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla. Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.

Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin. Pidämme asuinympäristön viihtyisänä. Kaavoitus ja maankäyttö on suunnitelmallista ja sujuvaa.

Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa. Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut. Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.

MITTARIT:

Asiakas- ja kuntalaiskyselyt; vastausprosentit, työllisyyden kehitys, avainluvut vertailu - Länsi-Saimaan kunnat, toteutuneet yhteistyöhankkeet ja yhteistyösopimukset

Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous

Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia. Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelytapoja. Kohdennamme henkilöstöresurssit oikein. Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta. Omistajaohjauksella huolehdimme siitä, että Lemin kunnan tytäryhteisöjen toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

MITTARIT:

kertynyt ali-/ylijäämä, vuosikate, lainamäärä/asukas, palvelujen yksikköhinnat, palvelumaksut

YLEISPERUSTELUT

Yleinen talouskehitys

Suomen talouden taantumien pohja näyttäisi olevan ohitettu. Vuositasolla BKT kuitenkin supistuu 0,2 prosenttia vuonna 2024. Inflaation hidastuminen ja korkojen kääntyminen laskuun yhdessä kotitalouksien kohtuullisen hyvän tulokehityksen kanssa lisäävät kotitalouksien käytettävissä olevia tuloja ja kulutusta. Investoinnit kääntyvät kasvuun vuonna 2025. BKT kasvaa 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026, vaikka julkisiin menoihin kohdistuvat säästöt ja verojen korotus vähentävätkin kotimaista kysyntää ja nostavat hintoja. Työllisyys laskee vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien ansiosta.

Kuntatalouden toimintamenoja kasvattaa vuosina 2025–2028 etenkin hintojen nousu. Koulutuksen palvelutarve pysyy painelaskelmassa kehysvuosina laskevana syntyvyyden laskun ja ikäluokkien pienentymisen vuoksi, mikä pitää toimintamenojen volyymikasvun negatiivisena. Poikkeuksen toimintamenojen laskevaan volyymikehitykseen muodostaa ainoastaan vuosi 2025, jolloin kunnille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Koulutuksen palvelutarpeen lasku ja pienenevä rahoitus haastavat kuntia, joissa lapsi- ja nuorisoiäluokat pienenevät, toiminnan sekä palveluverkon sopeuttamiseen. Kehitysarviossa palvelutarpeen laskua on hieman loivennettu, sillä monissa kunnissa mahdollisuudet kouluverkon sopeuttamiseen ovat rajalliset.

Kuntatalouden suurimman kuluerän muodostavat henkilöstökustannukset ja siksi kunta-alan palkkaratkaisuilla on suuri merkitys kuntatalouden kustannuskehitykseen. Kunta-alan ansiokehityksen oletetaan ennusteessa olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa vuosina 2025–2027 kunta-alalle sovitun palkkausjärjestelmien kehittämisohjelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi tarkemmat sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin. Kuntien kustannuskehitystä kuvaava peruspalvelujen hintaindeksiennuste vuodelle 2025 on 3,4 prosenttia ja vuosille 2026–2028 keskimäärin 3,1 prosenttia. Työkäisen väestön määrän väheneminen ja työvoiman saatavuusongelmat koskettavat myös kunta-alaa, jossa eläköityminen on voimakasta. Osaajapulaa on muun muassa sivistystoimessa sekä teknisessä toimessa. Työvoiman saatavuuden heikkous ja tiukat kelpoisuusehdot vaikeuttavat palvelujen järjestämistä ja hankkeiden toteuttamista, mutta voivat myös johtaa tilanteeseen, jossa palvelujen tuottaminen kohtuullisin kustannuksin on entistä vaikeampaa.

Kuntatalouden kehitysarvio

Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu tilikauden tulos vahvistui 2023. Vuosikate riitti kattamaan sekä poistot että nettoinvestoinnit. Vaikka vuosikatteen ja tulokset ovat olleet vahvoja koko 2020-luvun, vasta vuonna 2023 toiminnan ja investointien rahavirta kääntyi koko kuntataloudessa positiiviseksi. Tuloksen paranemisen taustalla olivat

pääosin sote-uudistukseen liittyvät kertaluonteiset erät. Sote-uudistuksen takia talouden volyymien supistumisen lisäksi myös tulo- ja menorakenteissa tapahtui merkittäviä muutoksia. Sote-uudistus myös vaikeuttaa talouden tunnuslukujen muutosten vertailua aiempiin vuosiin. Kuntakohtaisesti tarkasteluna vuoden 2023 tulokset olivat varsin vahvoja. Vahvimmat vuosikatteen ja tulokset olivat suurissa yli 100 000 asukkaan kunnissa, kun taas heikoin tilanne oli pienissä alle 2 000 asukkaan kunnissa. Negatiivisen vuosikatteen kuntien määrä, 15, oli edellisvuosien tapaan alhainen.

Kuntatalouden tilanne heikkeni vuonna 2024 jyrkästi, kun viime vuoteen kohdistuneet poikkeukselliset verorahoituserät poistuivat vahvistamasta kuntataloutta. Kuntatalouden tulojen ja menojen epätasapaino syvenee edelleen lähivuosina erityisesti kasvavien kustannusten, investointipaineiden ja sote-uudistukseen liittyvien valtionosuuksien täsmäytysten ja takaisinperinnän seurauksena. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino edellyttää palveluiden sopeuttamista käytettävissä oleviin tuloihin. Toimintamenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta.

Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Lisäksi lasten määrään varhaiskasvatuksessa vaikuttaa myös työllisyyden kehitys sekä varhaiskasvatuksen osallistumisaste, joka on ollut viime vuosina nousussa.

Synkkenevä kuntatalouden tilanne asettaa haasteita taloudenpidolle ja vaatii huolellista suunnittelua ja toimenpiteitä tulevaisuuden varalle. Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Palvelut ja palveluverkko on sopeutettava käytettävissä oleviin tuloihin. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pienentyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu. On myös huomioitava, miten kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättyminen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin ja sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Valtion toimenpiteiden vaikutus kuntatalouteen

Valtion talousarvioesitys sisältää lukuisia kuntatalouteen vaikuttavia toimenpiteitä, joista useimpien nettovaikutus kuntatalouteen on lähellä neutraalia tai hieman vahvistava. Uusiin tai laajentuviin tehtäviin ja velvoitteisiin osoitetaan 100 prosentin valtionosuus, ja valtion päättämien veroperustemuutosten vaikutukset kompensoidaan kunnille. Osana keväällä 2024 linjattuja säästöpäätöksiä joitain kuntien tehtäviä ja velvoitteita poistetaan.

Sosiaaliturvaetuuksien indeksijäädytyksillä ja säästöillä on erisuuntaisia vaikutuksia kuntatalouteen. Ne vähentävät suoraan kuntien menoja, mutta lisäävät toisaalta toimeentulotuen tarvetta ja pienentävät verokertymää. Pidemmällä aikavälillä toimien arvioidaan lisäävän työllisyyttä, mikä puolestaan lisääisi kuntien verotuloja.

Hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta. Vahvistaminen tapahtuu sekä tulojen lisäämisen että menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikäteistarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Hallitusohjelman mukaan valtio sitoutuu kompensoimaan kunnille asetettavat uudet tehtävät ja velvoitteet sekä mahdolliset tehtävien laajennukset rahoittamalla ne täysimääräisesti tai purkamalla muita velvoitteita. Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille. Peruspalvelujen valtionosuuslain mukaan tehtävien ja velvoitteiden laajennuksiin sekä uusiin tehtäviin osoitetaan 100-prosenttinen valtionosuus.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelman mukaan kuntien rahoituksen ja valtionosuusjärjestelmän kokonaisuus uudistetaan vastaamaan kuntien uutta roolia ja sote- ja TE-uudistusten jälkeistä tilannetta. Kuntien toimintaedellytysten vahvistamiseksi hallitus on myös käynnistänyt ohjelman, jonka tavoitteena on karsia kuntien toiminnan ja tehtävien mitoitusta ja toteutustapojen yksityiskohtaista sääntelyä. Lisäksi käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan hallitusohjelman mukaisesti. Kiinteistöverouudistuksen päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyviä arvoja.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta huolimatta kuntataloudessa vallitsee edelleen tulojen ja menojen välillä rakenteellinen epätasapaino, joka uhkaa syventyä lähivuosina ilman uusia toimenpiteitä. Kunnilla on tehtäväkentän supistuttua aiempaa vähemmän mahdollisuuksia menosopeutukseen, joten sopeutus paine kohdistuu aiempaa enemmän veroprosenttien korotuksiin. Kuntien välinen eriytyminen näkyy entistä enemmän myös kuntakentän näkymien ja tulevaisuuden haasteiden eriytymisenä. Lapsi- ja nuorisoiokaluokkien pienenemisen myötä tarvittaneen entistä enemmän kuntien välistä yhteistyötä koulutuspalvelujen järjestämisessä. Myös osaavan työvoiman saatavuuden varmistaminen edellyttää uusia palveluiden järjestämistapoja. Näiden kehityssuuntien ja heikkenevien talousnäkökymien myötä investointien tarkan tarveharkinnan tärkeys kunnissa korostuu.

Vuonna 2024 sosiaali- ja terveysministeriö on antanut eduskunnalle ansiopäivärahan määrän porrastamista, palkansaajan työssäoloehdon kertymistä sekä kuntien velvollisuutta järjestää kuntoutus-, koulutus- tai työntekomahdollisuus eräille työttömille työnhakijoille koskevan esityksen (HE 13/2024 vp). Työllistämismäärä vähentää kuntien tehtäviä.

Työvoimapaalveluiden järjestämisvastuun siirtyessä vuoden 2025 alusta kunnille, kunnilla on katsottu muodostuvan nykyistä paremmat mahdollisuudet vaikuttaa työttömyysetuuksista syntyvään rahoitusvastuuseen järjestämällä työttömille palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun uudistamisella kannustetaan kuntaa huolehtimaan alueen työllisyydestä sekä järjestämään työttömille työnhakijoille mahdollisimman tehokkaasti palveluja, jotka johtavat työllistymiseen avoimille työmarkkinoille. Työllisyyden kohentuessa sillä on vaikutusta myös toimeentulotuen menoihin. Perustoimeentulotukeen valmistellaan kokonaisuudistusta, jonka on tarkoitus tulla voimaan vuoden 2026 alusta.

Tulojen ja menojen merkittävä epätasapaino merkitsee kuntataloudessa veronkorotuksia ja tiukkaa budjettikuria tulevina vuosina. Sote-uudistuksen jälkeisessä kuntakentässä talouden liikkumavara on kaventunut huomattavasti ja palveluverkon ennakoivan suunnittelun ja investointien tarveharkinnan tärkeys korostuvat. Ongelmat osaavan työvoiman saatavuudessa, kiinteistöjen tehokas käyttö, kaupungistuminen, syntyvyyden pienentyminen sekä vihreä siirtymä edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja, joissa yhteistyö korostuu.

Pienempien kuntien mahdollisuudet sopeuttaa toimintojaan ovat usein varsin rajalliset. Tarkastelukauden aikana tulee voimaan TE-uudistus, joka kasvattaa riskiä kuntatalouden suhdannevaihteluihin ja varsinkin kuntakohtaisiin ennustelukuihin kohdistuu yleistä epävarmuutta, joten painelaskelman osoittamiin kehityskulkuihin tulee suhtautua varauksella varsinkin kehyskauden loppupuolella.

Lemin talousarviosta- ja suunnitelmasta

Lemin talousarvion ja -suunnitelman tavoitteena on säilyttää laadukkaat peruspalvelut ja taata mahdollisuuksia kuntalaisten hyvinvoinnin ylläpitoon ja viihtyvyyden lisäämiseen. Tavoitteena on lisätä kunnan elinvoimaa uusien asukkaiden houkuttelemiseksi kuitenkin talouden tasapainotustoimia unohtamatta.

Talousarvio on laadittu ottaen huomioon tulot ja menot mahdollisimman realistisesti. Valtionosuudet on otettu vuoden 2025 talousarvioon pääosin valtiovarainministeriön arvion perusteella ja verotulot kuntaliiton veroennustekehikolla. Talousarvioon 2025 on palautettu syksyllä 2023 laadittujen talouden tasapainottamisselvitysten toimenpiteet niiltä osin kuin ne eivät toteudu.

Talouden tasapainottaminen/Arviointimenettely

Kuntalain mukainen arviointimenettely eli niin sanottu kriisikuntamenettely voidaan käynnistää, jos kunta ei ole kattanut kunnan taseeseen kertynyttä alijäämää kuntalaissa säädettyssä määräajassa. Määräaika ylittyi vuoden 2023 tilinpäätöksissä Mikkelin kaupungilla sekä Lemin ja Pertunmaan kunnilla. Valtiovarainministeriö on päättänyt, että Lemin kunnassa menettelyä ei käynnistetä, koska Lemi oli menettelyssä vuoden 2022 tilinpäätösten perusteella ja toteuttavat talouden tasapainottamistoimenpiteitä suunnitellun mukaisesti.

Kuntalain määräysten mukaan Lemin kunta ei pystynyt kattamaan kertynyttä alijäämää vuoden 2022 loppuun mennessä. Valtiovarainministeriö asetti kuntalaissa tarkoitetun arviointiryhmän toimikaudelle 10.10.2023-31.1.2024. Arviointiryhmän tehtävänä oli tehdä ehdotus kunnan asukkaiden palvelujen turvaamiseksi tarvittavista toimenpiteistä.

Lemin kunta toi esiin arviointiryhmän työn aikana useita erilaisia talouden tasapainottamistoimenpiteitä, jotka kohdistuivat vuosille 2024-2025. Toimenpiteet oli sisällytetty talousarvioon 2024 ja suunnitelmavuosille 2025-2026 euroina ns. tunnuslukutaulukkoihin.

Tulojen osalta euromääräisesti vaikuttavimmat tasapainottamistoimenpiteet koostuivat kunnallis- ja kiinteistöveroprosenttien korotuksista vuodelle 2024. Menojen osalta euromääräisesti vaikuttavimmat tasapainottamistoimenpiteet koostuvat vuosina 2024-2025 henkilöstön vähennyksistä (määräaikaista ja vakituista), jotka koskevat talous- ja henkilöstöpalveluita; perusopetusta, varhaiskasvatusta, kirjastopalveluita sekä teknistä hallintoa. Näiden lisäksi henkilöstökuluja vähentävät lomautukset sekä varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen erillishankkeiden päättyminen, joihin on saatu opetus- ja kulttuuriministeriön avustuksia (nettovaikutus ei siis kovin suuri).

Arviointiryhmä piti hyvänä ja kestäväenä sitä asiaa, että talouden tasapainottamistoimet ovat luonteeltaan rakenteellisia ja pysyviä, eikä esimerkiksi kertaluonteisia omaisuuden myyntejä. Ottaen huomioon talouden tasapainottamistoimenpiteiden mukainen kehitysarvio sekä muut kunnan toimintaympäristöön vaikuttavat tekijät, arviointiryhmä katsoi, että Lemin kunnalla on taloudelliset edellytykset asukkaiden palveluiden turvaamiseen itsenäisenä kuntana. Arviointiryhmän mukaan tämän edellytyksenä on, että Lemin kunta sitoutuu talouden tasapainottamistoimenpiteiden toteuttamiseen ja sisällyttää ne taloussuunnittelukauden (2024–2026) talousarvioihin. Lähtökohtana on, että Lemin taseen kertynyt alijäämä tulee katetuksi viimeistään vuonna 2026.

Kuntalain 118 §:n mukaan talousarvio ja taloussuunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat valtuuston päätöksiä toimenpiteistä. Lisäksi em. pykälän mukaan toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys toimenpiteiden toteutumisesta ja riittävydestä tilikaudella. Kunnan on saatettava selvitys valtiovarainministeriön tietoon tilikautta seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä.

Lemin kunnalle myönnettiin harkinnanvaraista valtionosuutta vuonna 2023. Harkinnanvaraisen korotuksen käytölle valtiovarainministeriö asetti seuraavat ehdot:

1. Harkinnanvaraisen korotuksen myöntämisen ehtona on, että arviointimenettelyssä mukaan ollut kunta toteuttaa sitä koskevan kuntalain 118 §:n mukaisen arviointiryhmän esityksen mukaiset toimenpiteet palveluiden edellyttämisen turvaamiseksi.

- Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus ei saa aiheuttaa vastaavan suuruista kunnan omassa päätäntävällässä olevien menojen lisäystä. Tämä koskee sekä käyttötalous- että investointimenoja. Korotus on tarkoitettu osaksi kunnan oman
- talouden tervehdyttämistoimenpiteitä, joihin kunnan on syytä varautua korotuksesta riippumatta.
- Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus on tarkoitettu varautumiseen niihin talouden tervehdyttämistoimenpiteisiin, jotka ovat syntyneet kunnan talouden aikaisemman kehityksen johdosta. Tällaisia tarpeita ovat varautuminen velanhoitokustannuksiin, alijäämien kattamiseen ja tiedossa oleviin tuloperusteiden muutoksiin.

Toimenpiteistä, joista oli tehty päätökset vuoden 2024 talousarvion ja -suunnitelman hyväksymisen yhteydessä koskivat pääosin henkilöstösäästöjä, jotka toteutuvat vain osittain. Vuodelle 2024 oli yhtenä tavoitteena kahden henkilötyövuoden säästö, mutta käytännössä toteutui vain puolen vuoden säästö. Vuoden 2025 toimenpiteet koskivat pääosin henkilöstösäästöjä 292 085 euroa ja muut 53 300 eli yhteensä 345 385 euroa. Tavoitteena oli neljän henkilötyövuoden vähennys, joista on toteutunut kaksi.

Kunnan taseen kertyneet ali-/ylijäämät, 31.12. 1 000 €

	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	mTa 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
	-436	-2 206	-2 888	-2 194	-1 515	-1 452	-454	-347	-212	136	488
muutos	0	-1 770	-682	694	679	63	998	107	135	348	353

Vuosien 2022 ja 2023 edellisen tilikauden alijäämässä on aikaisempien tilikausien oikaisuja.

Kunnan taloudelliset voimavarat vuonna 2025

Kunnan talouden tasapainotus perustuu toiminnallisiin sopeuttamistoimiin. Vain rakenteellisten muutosten kautta voidaan saavuttaa konkreettisia ja pysyviä kustannussäästöjä sekä tehokkuuden ja tuottavuuden nousua.

Kunnalle tarpeettomista toimitiloista tulee edelleen pyrkiä eroon joko vuokraamalla tai myymällä.

Kaikissa suoritetuissa ratkaisuihin on kiinnitetty huomiota siihen, että erityisesti lakisääteiset palvelut on pystyttävä tuottamaan lakien edellyttämällä tavalla.

Hanketoimintaa jatketaan tulevina vuosina, mutta hanketukien määrä vähenee huomattavasti aikaisempiin vuosiin verrattuna. Vuoteen 2023 verrattuna avustukset valtiolta vähenevät lähes 155 000 euroa. Vuoden 2024 aikana on haettu ja saatu muutamia toimintaa tukevia sekä kehittäviä hanketukia. Marraskuussa on haettu rahoitusta erityisesti nuorisotyön hankkeelle. Vuoden 2025 hankeavustukset ovat miltein vuoden 2024 tasolla.

Kunnan nettoinvestointien määrä vuonna 2024 on 352 000 euroa ja se alittaa suunnitelmapoistojen määrän. Merkittävimpiä investointimäärärahoja kohdennetaan liikenneturvallisuuteen (netto 62 000 euroa), koulukeskukseen (84 000 euroa),

Tällä hetkellä kunnalla on 12 pitkäaikaista lainaa. Vuonna 2024 ei nosteta uutta lainaa. Talousarviovuonna 2025 varaudutaan ottamaan uutta pitkäaikaista lainaa 350 000 euroa investointimenoihin. Rahoituslaskelma on laadittu siten, että lainoja lyhennetään 718 900 euroa. Maksuvalmiuden turvaamiseksi käytetään ensisijaisesti 300 000 euron tililimiittiä ja tarvittaessa myös lyhytaikaisia kuntatodistuksia.

Ulkoiset toimintamenot ovat 9 224 200 euroa. Vuosikate vuoden 2025 talousarviossa on 748 400 euroa, joka on noin 10,2 %:a verotuloista.

Väestön ja työllisyyden kehitys vuonna 2024 ja tulevaisuuden näkymät

Väestö

Lemin kunnan väkiluku 31.12.2023 oli 2862. Tilastokeskuksen väestön ennakkotilaston mukaan lokakuun 2024 loppuun mennessä asukasluku oli 2853.

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Väkiluku
Lemi								
2024Q1*	3	11	-8	28	22	6	8	2 861
2024Q2*	4	10	-6	38	31	7	21	2 862
2024Q3*	2	7	-5	32	43	-11	22	2 846

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_vamuu/statfin_vamuu_pxt_11lk.px/

	Elävänä syntyneet	Kuolleet	Luonnollinen väestönlisäys	Kuntien välinen tulomuutto	Kuntien välinen lähtömuutto	Kuntien välinen nettomuutto	Kunnan sisäinen muutto	Väkiluku
Lemi								
2019	17	44	-27	125	166	-41	130	2 971
2020	15	43	-28	153	140	13	115	2 964
2021	26	41	-15	133	165	-32	120	2 917
2022	15	29	-14	136	152	-16	92	2 886
2023	25	44	-19	138	145	-7	97	2 862

https://pxdata.stat.fi/PxWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin_synt/statfin_synt_pxt_12dy.px/table/tableViewLayout1/

Tilastokeskuksen syksyn 2024 väestöennuste ei ole Lemin osalta positiivinen. Tilastokeskuksen väestöennuste kuvaa sitä, millainen väestökehitys on luvassa, jos viimeaikainen väestökehitys jatkuisi muuttumattomana seuraavat vuosikymmenet. Väestöennuste on pitkän aikavälin trendiennuste, jossa pienetkin erot valituissa oletuksissa syntyvyydestä, kuolevuudesta ja maahanmuutosta kumuloituvat ja heiluttavat pitkän aikavälin ennustetta hyvinkin paljon. Viimeisimmän kymmenen vuoden ajan väestöennuste on laskenut heikentyneen syntyvyyden vuoksi

Tilastokeskuksen väestöennuste 2024 mukaan Lemin kunnan asukasluvun kehitys ikäjakauksittain tulevana vuosina on seuraava:

	Lemi							
	2024	2025	2026	2027	2030	2035	2040	2045
Väestö 31.12. (omavaraisennuste 2024)								
Yhteensä	2 837	2 814	2 789	2 763	2 681	2 558	2 470	2 398
0 - 4	107	102	91	89	73	80	114	125
5 - 9	152	140	130	116	101	73	80	114
10 - 14	200	194	184	176	140	100	72	80
15 - 19	158	171	196	198	193	140	102	72
20 - 24	72	87	101	123	171	194	139	101
25 - 29	84	72	63	59	88	170	192	139
30 - 34	144	134	120	112	71	87	170	192
35 - 39	151	154	150	147	134	71	87	170
40 - 44	181	179	172	168	152	133	71	85
45 - 49	184	183	186	183	179	151	132	71
50 - 54	188	184	182	181	181	177	151	131
55 - 59	216	206	204	203	179	178	173	148
60 - 64	236	238	230	210	199	174	173	169
65 -	764	770	780	798	820	830	814	801

Nuorten ikäluokkien pienentyminen näkyy kuntien budjeteissa erityisesti pienenevinä valtionosuuksina. Väestöennuste on kunnille tärkeä työkalu. Sitä seurataan ja tulee hyödyntää erilaisten strategioiden, ennusteiden ja suunnitelmien laadinnassa. Väestöennuste osoittaa kunnille kehityssuunnan, jonka toteutumiseen tulee varautua. TE-palveluiden siirtyessä kuntien lakisääteiseksi tehtäväksi huomiota tulee kiinnittää työikäisten määrän kehitykseen. Se antaa pohjaa kuntien veroennusteiden suunnalle tulevaisuudessa.

Kuntaliiton pääekonomistin Minna Punakallio toteaa, että kuntien talouden tila on heikentynyt kuluvana vuonna poikkeuksellisella tavalla, eikä korjausliikettä ole

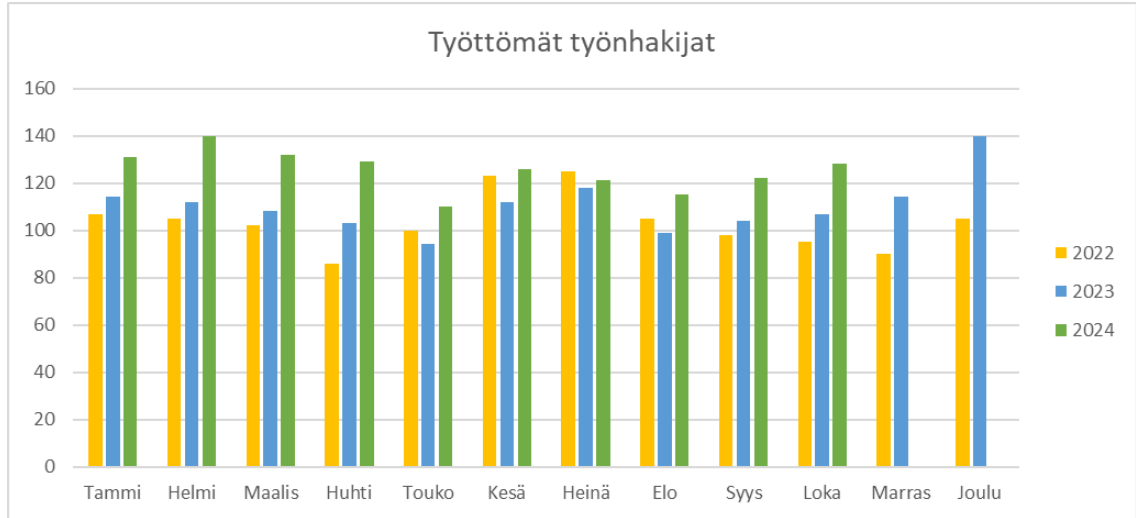
näköpiirissä moneen vuoteen. Viimeistään nyt uuden väestöennusteen kehitykseen on varauduttava kaikissa kunnissa. Väestöennuste antaa näkymää alueellisiin palvelutarpeisiin erityisesti isojen infrainvestointien edessä ja mahdollistaa keskustelun siitä, voisiko kunta saavuttaa laadukkaammat palvelut yhdessä naapurikuntien kanssa. Tätä niin sanottua älykästä sopeutumista on tehtävä kaikenkokoisissa kunnissa, kaikissa maakunnissa sekä myös kuntien sisällä. Kyse on julkisten varojen vastuullista käytöstä sekä kuntakentän itsemääräämisoikeuden säilyttämisestä.

Työllisyys

Kuntatalouden kehitysnäkymissä työllisyys laskee hieman vuonna 2024, mutta kasvaa vuodesta 2025 lähtien kysynnän kasvun ja työllisyystoimien seurauksena. Vuonna 2026 15–64-vuotiaiden työllisyysaste on 74,5 prosenttia ja työttömyysaste 6,7 prosenttia.

Lemillä lokakuun lopussa työttömiä työnhakijoita (128) oli syyskuuta enemmän (6) ja muutos vuoden takaiseen oli +12 työtöntä. Lomautettujen määrä (12) on kasvanut edellisestä kuukaudesta viidellä, mutta vuoden takaisesta vähentynyt neljällä. Työttömistä miehiä oli 74 ja naisia 54, joista oli yli 50-vuotiaita 66. Nuorisotyöttömyyden eli alle 25-vuotiaiden työttömien määrä (11) oli noussut edellisvuodesta (-). Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä olleita pitkäaikaistyöttömiä oli 29, kaksi syyskuuta enemmän ja pysynyt samana vuoden takaisesta. Työttömien työnhakijoiden osuus työvoimasta oli Lemillä 9,8 %. Kaakkois-Suomen kunnittain tarkasteltuna matalin työttömyysaste oli Taipalsaarella (8,7 %) ja korkein Imatralla (16,6 %). Arvot koko maassa 10,6%, Kaakkois-Suomessa 12,6 % ja Etelä-Karjalassa 12,8 %.

Työttömät	Tamm	Helmi	Maalis	Huhti	Touko	Kesä	Heinä	Elo	Syys	Loka	Marras	Joulu
2022	107	105	102	86	100	123	125	105	98	95	90	105
2023	114	112	108	103	94	112	118	99	104	107	114	140
2024	131	140	132	129	110	126	121	115	122	128	0	0

<https://www.ely-keskus.fi/ely-kaakkois-suomi-tyollisyyskatsaukset>

Työssäkäyvät

Lemi	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Ulkopuolella työssäkäyvät	889	897	879	859	856	869	910	886	868	881	911
Asuinkunnassa työssäkäyvät	383	381	382	375	346	339	316	321	322	304	287
Alueelle pendelöivät	205	194	185	205	203	211	216	160	187	189	179
Alueella työssäkäyvät	588	575	567	580	549	550	532	481	509	493	466
Työlliset	1272	1278	1261	1234	1202	1208	1226	1207	1190	1185	1198

Tilastokeskuksen maksuttomat tietokannat

Vuonna 2022 Lemin työpaikkaomavaraisuus eli alueella työssäkäyvien ja asuvan työllisen työvoiman määrän välinen suhde oli 38,9 % (edellisvuonna 41,6 %). Lemillä alueen työpaikkojen lukumäärä on pienempi kuin alueella asuvan työllisen työvoiman lukumäärä.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirto kunnille ja kotoutuminen

Vuoden 2025 alusta lähtien TE-palvelut siirtyvät kuntien tehtäväksi ja valtion työ- ja elinkeinotoimistot lakkautetaan. Työvoimapalveluista sekä eräistä kotoutumispalveluiden järjestämisestä tulee osa kunnan peruspalveluja ja niiden rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Samassa yhteydessä kuntien vastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee. Työllisyysalueita tulee olemaan yhteensä 45, joista 39 järjestää työvoimapalvelut vastuukuntamallilla, kaksi järjestää työvoimapalvelut kuntayhtymämallilla (Suupohjan ja Kympin työllisyysalueet Etelä-Pohjanmaalla) ja neljä kuntaa järjestää työvoimapalvelut itse (Lahti, Kouvola, Helsinki ja Vantaa).

Kuntien roolia kotoutumisen edistämisestä vahvistetaan 1.1.2025 voimaan tulevan kotoutumislain mukaisesti. Kunnille myönnetään rahoitusta muun muassa matalan kynnyksen ohjaus- ja neuvontapalveluihin, monialaiseen osaamiskeskustyyppiseen toimintaan, monikielisen yhteiskuntaorientaation järjestämiseen sekä työvoiman ulkopuolella olevien maahanmuuttajien kotoutumisen edistämiseen.

Etelä-Karjalassa TE2024 valmistelu käynnistyi vuoden 2021 lopulla Lappeenranta-Imatra kaupunkiseudun työvaliokunnan ohjauksessa. Etelä-Karjalan työvoima- ja maahanmuuttopalvelujen lautakunta vastaa työvoimapalvelujen järjestämisestä annetussa laissa (380/2023) tarkoitettujen julkisten työvoimapalvelujen sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa (681/2023) tarkoitettujen kotoutumista edistävien toimenpiteiden järjestämisestä. Lautakunnan alaisena työvoimaviranomaisena toimii Etelä-Karjalan työllisyysalue ja palveluista käytetään nimitystä Etelä-Karjalan työllisyys- ja maahanmuuttopalvelut. Etelä-Karjalan kuntien yhteistoimintasopimuksen mukaan Lappeenrannan kaupunki toimii vastuukuntana.

Etelä-Karjalan työvoima- ja maahanmuuttopalvelut Maksuosuusperusteet ja maksuosuudet

Maksuosuusperusteet

	Ikä 18-64	Työttömät	Vieraskieliset	Ulkomaan kansalaiset	Pakolaiset
Imatra	13 249	2 227	2 136	1 337	56
Lappeenranta	42 925	5 078	7 228	4 621	119
Lemi	1 519	135	70	35	0
Luumäki	2 173	263	223	142	26
Parikkala	1 975	224	137	87	2
Rautjärvi	1 411	246	135	106	43
Ruokolahti	2 321	275	173	121	1
Savitaipale	1 490	164	83	68	6
Taipalsaari	2 443	257	308	201	43
Yhteensä	69 506	8 869	10 493	6 718	297

Painoarvo	45,0 %	45,0 %	6,0 %	2,0 %	2,0 %	
	Ikä 18-64	Työttömät	Vieras-kieliset	Ulkomaan kansalaiset	Pakolaiset	Maksuosuus, %
Imatra	19,06	25,11	20,36	19,90	18,97	21,88
Lappeenranta	61,76	57,26	68,88	68,79	40,10	59,87
Lemi	2,19	1,52	0,67	0,52	0,03	1,72
Luumäki	3,13	2,97	2,13	2,11	8,85	3,09
Parikkala	2,84	2,53	1,31	1,30	0,73	2,53
Rautjärvi	2,03	2,77	1,29	1,58	14,29	2,56
Ruokolahti	3,34	3,10	1,65	1,80	0,42	3,04
Savitaipale	2,14	1,85	0,79	1,01	2,13	1,91
Taipalsaari	3,51	2,90	2,94	2,99	14,49	3,41
Yhteensä	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

	Maksuosuus 2025	Maksuosuus 2026	Maksuosuus 2027
Imatra	3 345 718	3 348 975	3 349 185
Lappeenranta	9 155 974	9 164 888	9 165 462
Lemi	262 968	263 224	263 240
Luumäki	472 301	472 761	472 791
Parikkala	387 553	387 930	387 954
Rautjärvi	390 950	391 331	391 355
Ruokolahti	465 142	465 595	465 624
Savitaipale	291 667	291 951	291 970
Taipalsaari	521 727	522 235	522 267
Yhteensä	15 294 000	15 308 890	15 309 848

Kunnan työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alussa. Muutoksen yhteydessä muuttuu myös työttömyysetuuksien rahoitus sekä palkkatukea koskeva lainsäädäntö.

Kunnan rahoitusvastuu työttömyysetuuksien rahoituksesta laajenee koskemaan työmarkkinatuen lisäksi peruspäivärahaa ja ansiopäivärahan perusosaa. Kunnan rahoitusosuus kasvaa porrastetusti työttömyyden keston suhteen.

Kuntien rahoitusosuus työmarkkinatuesta on nykyisin arviolta 28 prosenttia työmarkkinatuen kokonaismenoista, ja se nousisi uudistuksen seurauksena arviolta 36 prosenttiin. Peruspäivärahan osalta kuntien rahoitusosuuden on arvioitu olevan 9 prosenttia peruspäivärahan kokonaismenoista ja 12 prosenttia ansiopäivärahan perusosaa vastaavasta kokonaismenojen osuudesta.

Työvoimapalveluiden järjestämisvastuun siirron voimaantulosäännöksiä on tarkennettu siten, että kunnille maksetaan korvauksia niistä sitoumuksista, jotka kohdistuvat valtion järjestämisvastuun aikaiseen toimintaan, mutta näiden maksaminen siirtyy työvoimaviranomaisten vastuulle.

Palkkatuki

Syyskuusta 2024 alkaen palkkatuki ei enää kerrytä työssäoloehtoa, paitsi tiettyjen erityisryhmien, kuten yli 60-vuotiaiden pitkäaikaistyöttömien ja alentuneen työkyvyn henkilöiden osalta. Lisäksi hallitus on estämässä palkkatuen myöntämisen kunnille ja kuntayhtymille, lukuun ottamatta näitä, edellä mainittuja erityisryhmiä. Vaikka

palkkatuki kerryttäisi työssäoloehto, ei se silti kannustaisi kuntia käyttämään palkkatukea pelkästään etuuspäivien nollaamiseen, koska kuntien vastuu etuuskuluista palaa uudessa järjestelmässä jo 100 päivän jälkeen. Näin etuuskuluoptymoinnista saatava taloudellinen hyöty jäisi aina palkkatuen kustannuksia pienemmäksi.

TE-uudistuksen myötä palkkatuesta ja sen maksamisesta tulee kuntien vastuulle siirtyvä tehtävä, joka korvataan kuntien valtionosuuksia lisäämällä. Samalla hallitus kuitenkin leikkaa palkkatukeen liittyvän rajoittamisen (HE 120/2024) perusteella kuntien valtionosuuksia vuoden 2025 alusta lähtien.

Tulevaisuudessa kunnat siis kattavat palkkatuen kustannukset, eikä palkkatuki ole enää ulkopuolelta saatavaa työllistämistukea. Jos kunnat palkkaavat työttömiä omiin työtehtäviinsä palkkatuella, ne maksavat palkkatuen lisäksi myös muun palkan. Käytännössä tämä tarkoittaisi sitä, että palkkatuki olisi käytännössä kunnan eri hallinnonalojen välinen sisäinen erä.

Konsernin tytäryhtiöitä koskevat tavoitteet

Kunnan omistaman asuntoyhtiön ja palvelutaloyhtiön tavoitteena on asuntojen hyvä kunto ja vuokratason mitoittaminen siten, että yhtiön toiminta on taloudellisesti turvattu. Vuokratästen määrä ei saa nousta yli 5 %:n vuotuisista vuokratuloista. Asuntoyhtiön on tilinpäätöksensä yhteydessä ilmoitettava kunnalle asuntojen käyttöaste-%, keskimääräinen neliövuokra ja vuokrasaamisten määrä vuoden lopussa. Asuntoyhtiö voi myydä yksittäisiä kiinteistöjä muiden asuintalojen korjausten rahoittamiseksi.

Kunnan omistaman lämpöyhtiön tavoitteena on häiriötön ja edullinen lämmöntuotanto yhtiön palveluja käyttäville kiinteistöille. Yhtiön toimintaan ei saa käyttää kunnan verotuloja.

Tuloveroprosentti ja kiinteistöveroprosentit vuonna 2025

Lemillä ei korotettu tulo- ja kiinteistöveroprosentteja vuodelle 2025. Edellinen korotus tehtiin vuodelle 2024. Suluissa vuoden 2024 arvo.

Lemin kunnan tuloveroprosentti on 9,9 (9,9).

Manner-Suomen keskimääräinen tuloveroprosentti on 7,54. Korkein 10,9, alhaisin 4,7 ja yleisin 9,4.

Kiinteistöveroprosentit:

Yleisen kiinteistöveroprosentin alaiset

- maa-alueet 1,50 (1,50)

- rakennukset 1,50 (1,50)

vakituiset asuinrakennukset	0,73	(0,73)
muut asuinrakennukset	1,40	(1,40)
yleishyödylliset yhteisöt	0,00	(0,00)
rakentamaton rakennuspaikka	4,00	(4,00)

Henkilöstö

Henkilöstön määrät ilmenevät kunkin tulosalueen tunnusluvut-taulukosta.

Alijäämän kattamista helpottaa, jos jokainen luonnollisen poistuman mahdollisuus henkilöstörakenteessa pysytään hyödyntämään.

Talousarvion rakenne

Talousarvion käyttötalousosa esitetään kunnanvaltuuston käsiteltäväksi siten, että kultakin tulosalueelta esitetään palvelusuunnitelma eli toimintaa kuvaavat perustelut ja valtuuston sitovat tavoitteet. Käyttötalousosan tulosalueen menot ja tulot budjetoidaan pääsääntöisesti erikseen tuloarvioina ja määrärahoina. Tuloarviot ja määrärahat esitetään tuloslaskelman muodossa tuhannen euron tarkkuudella. Valtuustoon nähden sitovat erät ovat toimintatulot ja toimintamenot.

Sisäiset erät

Käyttötalousosassa esitetään oman tulosalueen toiminnan tulot ja menot mukaan lukien kunnan tulosityksiköiden välinen ns. sisäinen laskutus. Toimintakatteeseen vaikuttaa kunkin tulosalueen kohdalla myös myynnit ja ostot kunnan omalta yksiköltä.

Käyttösuunnitelma

Talousarvio on laadittu käyttösuunnitelmatasoisena, mutta mahdollisten muutosten takia toimielinten tulee hyväksyä omat käyttösuunnitelmansa tarkennettuine lukuineen ja tavoitteineen helmikuun 2025 loppuun mennessä. Käyttösuunnitelmien yhteydessä voidaan edelleen tarkentaa palvelukuvausta palveluluokituksen mukaan sekä toimielinakohtaista tavoite- ja mittariasetantaa.

Talousarvion tilivelvolliset ja sitovuus

Talousarviossa tilivelvollinen viranhaltija on kerrottu kunkin valtuuston tulosalueen nimen yhteydessä suluissa. Talousarvio sitoo kunnan viranomaisia seuraavasti:

Käyttötalousosa

Kunnanvaltuusto päättää budjettirahoitteisten tulosalueiden tuloarvioiden ja määrärahojen yhteismääristä ja siirroista ko. tasolla sekä talousarviomuutoksista. Vesihuollon tulosalue on nettobudjetoitu eli sitova erä on nettomääräraha eli tulojen ja menojen erotus. Lemin vesihuolto on kohderahoitteinen kirjanpidollinen taseyksikkö

Kukin toimielin päättää käyttösuunnitelmassaan tulosalueen määrärahojen ja tavoitteiden jakamisesta tulosityksikköjen ja kustannuspaikkojen tasolle ja siirroista ko. tasoilla. Toimielin ei voi antaa ylitysoikeutta ilman, että kate ylitykselle osoitetaan saman tulosalueen sisältä.

Toimielimen talousarviovuoden aikana hakemat ja saamat hankerahat, jotka eivät sisälly budjetin tuloarvioon, saadaan lisätä ao. tulosalueen toimintamenoihin ilman kunnanvaltuuston erillistä päätöstä niin, että tulosalueen ulkoiset nettomenot eivät lisäänty.

Tulosityksikköjen sisällä tilien välisistä siirroista päättää ao. toimialajohtaja tai muu toimielimen määräämä viranhaltija. Sisäisiin menoihin merkittyä määrärahaa ei saa käyttää ulkoisiin menoihin.

Investointiosa

Investointiosassa esitetään investointeja koskevat tavoitteet, hankkeiden kustannusarviot ja niiden jaksottuminen investointimenoina suunnitteluvuosille sekä investointiin saatavat rahoitusosuudet ja muut tulot.

Valtuusto hyväksyy kokonaiskustannusarviot, määrärahat ja tuloarviot hankeryhmille. Valtuusto antaa tilivelvolliselle/hankevastaavalle toimivaltuuden tarkistaa hankintamenon jaksottamista myöhemmin kokonaiskustannusarvion rajoissa. Lautakunta voi muuttaa hankeryhmän projekteja hankeryhmälle varatun määrärahan

puutteissa. Valtuustoon nähden sitovat erät ovat harmaana. Määrärahojen siirto hankeryhmästä toiseen tulee käsitellä kunnanhallituksessa ja kunnanvaltuustossa.

Omaa rakentamista tai rakennuttamista sisältävät hankkeet on merkitty teknisen lautakunnan alle. Tekninen lautakunta on niistä hankkeista toteuttamis- ja budjettivastuussa. Rakennusinvestoinneista aiheutuvat käyttökustannukset kirjataan teknisen lautakunnan kiinteistötoimen ja tukipalvelujen tulosalueelle, josta ne sisäisinä vuokrina siirretään toiminnasta vastaavalle toimielimelle.

Lainanottovaltuudet

Vuoden 2025 rahoituslaskelma sisältää mahdollisuuden 350 000 euron pitkäaikaisen lainan ottamiseen.

Kunnanjohtajalla on oikeus maksuvalmiuden turvaamiseksi ja muutenkin hankkeiden tilapäiseksi rahoittamiseksi ottaa tilapäisrahoitusta. Kunnanvaltuustossa 29.5.2023 § 13 myönnettiin kunnanjohtajalle oikeus ottaa tilapäisrahoitusta enintään 2 milj. euroa; kuntatodistus 1,7 milj. euroa sekä tililimiitti 0,3 milj. euroa.

KÄYTTÖTALOUSOSA

KESKUSVAALILAUTAKUNTA

Vaalit

Palvelusuunnitelma

Lemin kunnan keskusvaalilautakunta hoitaa ennakkoäänestyksen sekä koti- ja laitosäänestyksen järjestämiseen liittyvät tehtävät sekä varsinaisen vaalipäivän äänestämisen liittyvät tehtävät ja vaalipäivän äänten laskennan. Kunta vastaa keskusvaalilautakunnan menoista sekä ennakkoäänestämisen ja vaalipäivän äänestämisen järjestämisestä aiheutuvista kustannuksista.

Vuonna 2025 toimitetaan Alue- ja kuntavaalit. Vaalipäivä on sunnuntai 13.4.2025 ja ennakkoäänestys kotimaassa 2.-8.4.2025. Vuonna 2026 ei järjestetä säännönmukaisia vaaleja. Vuonna 2027 järjestetään eduskuntavaalit.

Valtuuston sitovat tavoitteet

Tulosalue: Vaalit, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Äänestyspaikkoja ei vähennetä.	Kaksi vaalipäivän äänestyspaikkaa (Kirkonkylä ja Kuukanniemi)
	Koti- ja laitosäänestys säilyy.	Laitosäänestys Vanamokodissa ja Kanervalaksossa

Vaalit

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	5,4	7,0	8,0	0,0	5,0
Toimintatulot	5,4	7,0	8,0	0,0	5,0
Henkilöstökulut	-2,4	-5,5	-9,3	0,0	-5,6
Palvelujen ostot	-4,0	-2,5	-3,9	0,0	-2,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,2	-0,3	-0,3	0,0	-0,3
Toimintamenot	-6,6	-8,4	-13,4	0,0	-8,0
Toimintakate (Netto)	-1,2	-1,4	-5,4	0,0	-3,0
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-1,2	-1,4	-5,4	0,0	-3,0

Tunnuslukuja

Vaalit	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
	Eduskunta-vaalit	Presidentinvaali/Europarlamenttivaalit	Alue- ja kunta-vaalit	Ei vaaleja	Eduskunta-vaalit
Kokoukset	3	5/4	9	0	3
Käsitellyt asiat	15	-	-	0	15
Äänioikeutettuja	2331	2300	2300	0	0
Äänestysprosentti	72,9	70/40	70	0	72

TARKASTUSLAUTAKUNTA

Tarkastus- ja arviointitoimi

Palvelusuunnitelma

Tarkastuslautakunnan tehtävät jakautuvat kolmeen tehtäväkokonaisuuteen: arviointitiedon tuottaminen valtuustolle, kuntalaisille ja kuntakonsernille toiminnan kehittämiseksi ja päätöksenteon tueksi, hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestäminen sekä sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamisen valvonta. Arviointikertomuksessa arvioidaan vuosittain, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Tarkastuslautakunnan tehtävät määritellään Kuntalain 14 luvun 121 §:ssä ja kunnan hallintosäännön 9 luvussa ulkoisesta valvonnasta.

Syksyllä 2022 tilintarkastusyhteisönä aloitti ulkoisessa tarkastuksessa BDO Oy.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Tarkastus- ja arviointitoimi, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
	Vierailut arvioinnin alaisiin toimipaikkoihin	
	Arvioinnin ja arviointimenetelmien sisällöllinen kehittäminen	
Talouden tasapainotus	Arvioidaan talouden tasapainotuksen toteutumista tilikaudella	
Arviointikertomus	Lautakunnan kokouksessa käsitelty arviointikertomus määräaikaan mennessä	Riittävän ajoissa ennen valtuuston kokousta

Tarkastus- ja arviointitoimi

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstökulut	-2,3	-4,1	-2,5	-2,5	-2,5
Palvelujen ostot	-15,1	-12,2	-13,0	-13,0	-13,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0,0	0,0	-0,1	-0,1	-0,1
Toimintamenot	-17,5	-16,3	-15,6	-15,6	-15,6
Toimintakate (Netto)	-17,5	-16,3	-15,6	-15,6	-15,6
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-17,5	-16,3	-15,6	-15,6	-15,6

Tunnuslukuja

Tarkastus- ja arviointitoimi	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kokoukset	8	6	6	6	6
Käsitellyt asiat	61	15	15	15	15
Sihteerintyö, pvm lkm	9,1	6,5	6,5	6,5	6,5
Muut työt, pvm lkm	0,6				
Tilintarkastuspäivät, lkm	9,4	8	8	8	8

KUNNANHALLITUS

Hallintopalvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Yleishallinnon tulosalueelle kuuluvat kunnanvaltuusto, kunnanhallitus, hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut (hallintopalvelujen toimiala). Toimiala valmistelee ja panee täytäntöön mm. kunnanhallituksen ja -valtuuston päätökset, hoitaa muut yleishallintotehtävät, kaavoituksen, talous- ja henkilöstöhallinnon tehtävät.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Hallintopalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Työterveyshuollon toimintasuunnitelma ja työsuojelun toimintasuunnitelma	Toteutuneet työpaikkaselvitykset.
	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma	Laadittu vuoden 2025 loppuun mennessä ja jalkautetaan osaksi normaalia henkilöstöpolitiikkaa.
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön	Toimialakohtaiset henkilöstöpalaverit; kuntalaisten kuulemiset	Toteutuneet palaverit; kuntalaisille on tarjolla monipuolisia osallistumisen mahdollisuuksia
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Valmistelussa selvitetään päätöksentekoa varten tarvittavat asiat kattavasti ja tietoon pohjautuen.	Sujuva päätöksenteko.
Henkilöstö voi hyvin.	Säännölliset kehityskeskustelut. Henkilöstölle tarpeiden mukainen koulutus osaamisen lisäämiseksi.	Henkilöstökertomus. Koulutuspäivien määrä. Poissaolojen määrä

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Aktiivinen tiedottaminen ja markkinointi varatuin resurssein. Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Tiedotteiden määrä
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Asianhallinnan sähköisen arkistoinnin ja sähköisen sopimushallinnan kehittäminen.	Sähköisten prosessien kehittäminen.
Kaavoitus ja maankäyttö on suunnitelmallista ja sujuvaa	Kaavamuutostyö käynnistyy vuoden 2025 aikana	Hyväksytyt yleis- ja asemakaava.
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia	Noudatetaan valtuuston 9.8.2022 hyväksymää tasapainottamisohjelmaa.	Tasapainottamisohjelman toteutuminen ja muutosneuvottelutuloksen toimeenpano
Omistajaohjaksella huolehdimme siitä, että Lemin kunnan tytäryhteisöjen toiminassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.	Omistajaohjaukseen luodaan yhtenäinen ja tehokkaampi omistajaohjauksen malli	Uudistettu toimintamalli

Hallintopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	560,5	509,9	514,3	338,9	339,4
Tuet ja avustukset	4,0	9,0	16,7	16,7	16,7
Muut toimintatuotot	104,3	1,0	0,0	0,0	0,0
Valmisteverastojen muutos	-7,2	-2,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	661,6	517,9	531,0	355,6	356,1
Henkilöstökulut	-394,1	-415,0	-418,1	-418,6	-426,1
Palvelujen ostot	-436,7	-482,6	-368,4	-340,5	-340,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4,9	-5,4	-5,1	-5,1	-5,1
Muut toimintakulut	-51,8	-47,6	-50,6	-51,3	-51,3
Toimintamenot	-887,6	-950,7	-842,2	-815,5	-823,0
Toimintakate (Netto)	-225,9	-432,8	-311,3	-459,9	-467,0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-31,7	-46,5	-32,1	-26,6	-11,4
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-257,6	-479,3	-343,4	-486,5	-478,4

Tunnuslukuja

Hallintopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuuston kokoukset	4	8	8	8	8
Valtuusto käsitellyt asiat	60	60	60	60	60
Kunnanhallituksen kokoukset	17	16	16	16	16
Kunnanhallituksen käsitellyt asiat	182	215	215	215	215
Henkilöstö	6	6	6	6	6

Elinvoimapaalvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Elinvoimapaalvelut -tulosalueen tulosityksikköjä ovat elinvoimapaalvelut ja työllisyys-/kotoutumispalvelut.

Elinvoimapaalvelut

Elinvoimapaalveluissa kehittämistyötä pyritään tekemään hyödyntämällä yhteistyö muiden toimijoiden kanssa esimerkiksi erilaisten hankkeiden kautta. Lemin kunta on eri päätöksillään mukana erilaisissa maakunnan ja muiden kuntien hallinnoimissa hankkeissa sopivien resurssien puitteissa.

Maaseutuyrittäjiä tuetaan avustuksin. Uusien yritysten sijoittumista kunnan alueille ja kiinteistöihin edistetään kunnan käytettävissä olevilla keinoilla. Yritysneuvonnan tukemiseksi hankitaan ostopalvelua esimerkiksi Pro-Agrian ja Business Mill:n kautta. TE24 -uudistuksen kautta kunnat kehittävät yhteistä toimintamallia, joka olisi yhteneväinen koko maakunnan alueella.

Kunnan markkinointia voidaan tehdä hyvin rajallisesti 8 000 euron määrärahan puitteissa. Markkinointitarkoituksessa tehtävät urheilijasponsorointisopimukset rajataan siten, että niitä tehdään vain harkitusti ja vain Lemillä kirjoilla olevien henkilöiden kanssa.

Joukkoliikenteessä (Savitaipale-Lemi-Lappeenranta) kunnalla on Kaakkois-Suomen Ely-keskuksen kanssa yhteistyösopimus. Kunta jakaa yksityistieavustuksia järjestäytyneille tiekunnille. Tie kuntien perusparannushankkeisiin haetaan erikseen avustusta ja avustuksessa käytetään harkintaa määrärahan puitteissa.

Työllisyys-/kotoutumispalvelut

Etelä-Karjalan työllisyyspalvelut on Lappeenrannan kaupungin taseyksikkö 1.1.2025.

Etelä-Karjalan työllisyyspalveluiden talousarvio on valmisteltu kaupunginhallituksen antamiin kehyksiin sovitettuna. Menojen budjetointi on ensimmäiselle talousarviovuodelle monilta osin arvionvaraista. Kaupunki on kuitenkin saanut muun muassa siirtyvän henkilöstön palkkatiedot ja siirtyvien vuokrasopimusten tiedot. Työllisyysmäärärahasta Etelä-Karjalaan tänä vuonna kohdentuvasta osuudesta on saatu melko kattava arvio. Suurimmista menoeristä on talousarvion pohjaksi siten kohtuullisen hyvä tieto. Kehyksiin sovitettu talousarvio kattaa siirtymävaiheessa työvoimaviranomaiseen siirtyvän henkilöstön palkkakulut. Myös työllisyysmääräraha eli työllisyystukiin, koulutuksiin ja valmennuksiin varattava määräraha voidaan pitää suunnilleen arvioidulla vuoden 2024 tasolla vuonna 2025. Valtionosuuden siirtymäajan

Kunnanhallitus, Talousarvio 2025 taloussuunnitelma 2025-2027 Sivu 28
rahoituksen vuosien 2026 ja 2027 aikana supistaa kehystä. Työllisyyspalvelut laatii vuoden 2025 aikana suunnitelman laskevaan kehukseen sopeutumiseksi.

Työllisyysalueen te-palveluiden maksuosuuksien kehys perustuu sopijakuntien yhteenlaskettuun te-palveluiden valtionosuuden laskennalliseen kustannukseen. Vuosina 2025-2026 on myös siirtymäajan rahoitus mukana. Kehys seuraa vuosittain laskennallisten vos-kustannusten muutosta.

Yhteistoimintaosuuksiin Lappeenrannan kaupungille on varauduttu 263 000 eurolla. Kunnan rahoitusosuuteen työttömyystuista on varauduttu 218 300 eurolla. Avustuksiin yhteisöille on varattu 2 800 euron tuki yrityksille kesätyöntekijöiden palkkaamiseen.

Lemin, Luumäen, Parikkalan, Rautjärven, Ruokolahden, Savitaipaleen ja Taipalsaaren kunnat ovat alustavasti suunnitelleet haettavaksi yhteistä työllisyyden edistämisen hanketta ESR+ ohjelman kautta. Kunnanhallitus päätti hyväksyä 14.10.2024 § 146 hankkeeseen liittyvän aiesopimuksen ja hyväksyi esitetyn omarahoitusosuuden (5 000 euroa/vuosi/kunta) ja sitoutuu omarahoitusosuuteen kolmen vuoden ajaksi (yhteensä 15 000 €) edellyttäen, että hankkeen muu rahoitus toteutuu hankehakemuksen mukaisesti.

TE2024-valmistelun rinnalla kulkee myös KOTO24-valmistelu. Uudistettu kotoutumislaki (681/2023) tulee voimaan 1.1.2025 yhtä aikaa TE-palvelujen uudistuksen kanssa. Uudistavassa laissa päävastuu kotoutumisesta siirtyy kunnille. Etelä-Karjalan työllisyysalue tulee vastaamaan myös Etelä-Karjalan maahanmuuttopalveluista.

Etelä-Karjalan maahanmuuttopalveluiden talousarvio on valmisteltu Lappeenrannan kaupunginhallituksen antamiin kehyksiin sovitettuna. Koto-palveluille on määritelty laskennalliset yksikkökustannukset.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Elinvoimapalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Järjestöavustukset, järjestöparlamentti	Myönnetyt avustukset ja pidetyt kokoukset.
Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Kehitetään kunnan internet -sivuja ja sosiaalisen median kanavia.	Tehty kehitystyö.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Vahvistamme elinkeinoelämää ja luomme työtä. Yritysneuvontaa, uusia yrityksiä kunnan alueille.	Matala työttömyysaste < Etelä-Karjalan %, työttömien lkm < 140
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin.	Yksityisteiden selkeä avustuksen jakoperuste.	Sitova määräraha on 50 000 euroa.
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Aktiivinen osallistuminen alueelliseen kehittämiseen.	Hankkeet, sitovat rahoitusosuudet 28 600 euroa
	Tuetaan maaseutuyrittäjiä.	Maaseutuyrittäjien tukemiseen on 6 500 euron määräraha.
	Osallistetaan yrittäjiä kunnan yhteiseen kehittämiseen.	Yhteinen joulunavaus, mahdolliset muut yhteistyössä järjestetyt tapahtumat.

Elinvoimapalvelut

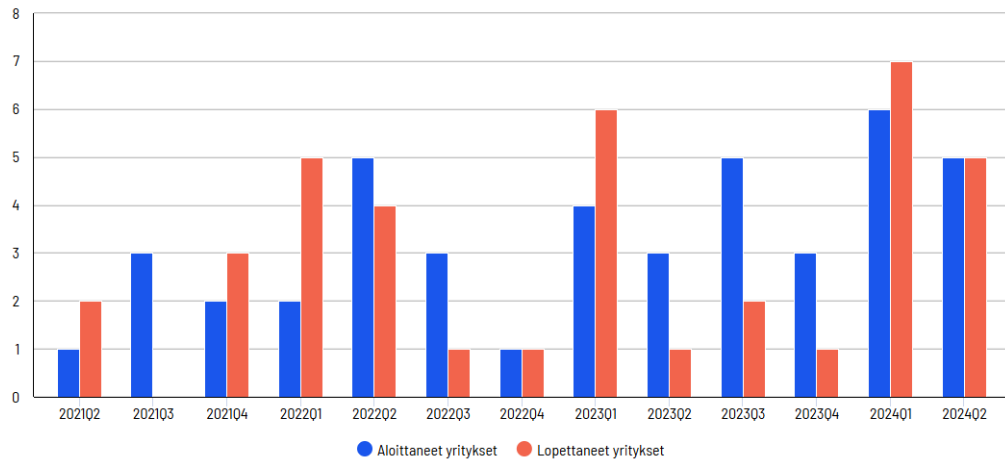
Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0
Tuet ja avustukset	30,6	28,9	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	30,9	28,9	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökulut	-36,8	-37,7	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-51,8	-50,5	-319,1	-315,8	-315,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7,5	-0,1	0,0	0,0	0,0
Avustukset	-173,8	-177,5	-279,1	-279,1	-279,1
Toimintamenot	-270,0	-265,9	-598,2	-594,9	-594,9
Toimintakate (Netto)	-239,1	-237,0	-598,2	-594,9	-594,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-63,2	-63,2	-63,2	-63,2	-63,2
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-302,2	-300,2	-661,4	-658,1	-658,1

Tunnuslukuja

Elinvoimapaalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hankerahoitukset, hankkeiden määrä	-	-	6	5	5
Työttömyysaste	10,7	-	9,8	9,8	9,8
Työttömien lukumäärä	140	-	128	128	128
Pitkäaikaistyöttömät	29	-	29	29	29
Alle 25-vuotiaat työttömät	10	-	11	11	11
Osuus työmarkkinatukiin, €	107 000	114 500	218 300	218 300	218 300

Aloittaneet ja lopettaneet yritykset kunnittain 2021Q2-2024Q2

Lemi

Lähde: Tilastokeskus, aloittaneet ja lopettaneet yritykset

Maakunnalliset palvelut

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Maakunnalliset palvelut -tulosalueeseen kuuluvat mm. ympäristöterveydenhuolto, seudullinen maaseututoimi ja alueiden kehittäminen/EK liitto.

Lappeenrannan kaupunki toimii Lappeenrannan seudun ympäristötoimen isäntäkuntana. Ympäristötoimi hoitaa Lemin kunnan alueilla sille osoitetut lakisääteiset ympäristöterveydenhuollon, eläinlääkintähuollon ja ympäristönsuojelun tehtävät.

Tulosalueelle kirjataan myös Lemin kunnan alueella tavattujen ja kiinniotettujen löytöeläinten hoidosta aiheutuvat kustannukset.

Etelä-Karjalan maaseututoimi hoitaa kunnan maaseutuelinkeinoviranomaiselle laissa säädetyt tehtävät Etelä-Karjalan kuntien alueella. Viranomaistoiminnan yhteistoimintakuntien maksuosuudet määritetään peltohehtaarien mukaisin maksuprosentein.

Perussopimuksen 25§:n mukaan Etelä-Karjalan liiton toiminta rahoitetaan jäsenkuntien maksuosuuksilla, hanke- ja avustusrahoituksella ja muilla tuloilla. Se määrä, joka talousarvion mukaan muiden tulojen lisäksi tarvitaan menojen suorittamiseen, kootaan tilikauden maksuosuuksina. Jäsenkuntien maksuosuudet kuntayhtymän menoihin määräytyvät kuntien viimeisen vahvistetun tilinpäätösvuoden kunnallisverotulojen suhteessa. Maakuntahallitus päätti 28.10.2024 § 149 kantaa Lemiltä 58 700 euron maksuosuuden (sisältää avustuksen Allergia- ja Ympäristöinstituutille).

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Maakunnalliset palvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Edunvalvonta lähipalveluiden säilyttämiseksi	Lähipalveluiden säilyminen

Maakunnalliset palvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-158,8	-165,6	-272,0	-259,5	-259,5
Avustukset	-2,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut toimintakulut	0,0	0,0	-0,2	-0,2	-0,2
Toimintamenot	-161,0	-165,6	-272,2	-259,7	-259,7
Toimintakate (Netto)	-161,0	-165,6	-272,2	-259,7	-259,7
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-161,0	-165,6	-272,2	-259,7	-259,7

Tulosalueet yhteensä

Kunnanhallitus

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	560,8	509,9	514,3	338,9	339,4
Tuet ja avustukset	34,6	37,9	16,7	16,7	16,7
Muut toimintatuotot	104,3	1,0	0,0	0,0	0,0
Valmisteverastojen muutos	-7,2	-2,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	692,5	546,8	531,0	355,6	356,1
Henkilöstökulut	-430,9	-452,8	-418,1	-418,6	-426,1
Palvelujen ostot	-647,3	-698,8	-959,5	-915,8	-915,8
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-12,5	-5,5	-5,1	-5,1	-5,1
Avustukset	-176,0	-177,5	-279,1	-279,1	-279,1
Muut toimintakulut	-51,8	-47,6	-50,8	-51,5	-51,5
Toimintamenot	-1 318,5	-1 382,1	-1 712,6	-1 670,1	-1 677,6
Toimintakate (Netto)	-626,0	-835,4	-1 181,7	-1 314,5	-1 321,6
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-94,9	-109,7	-95,3	-89,8	-74,6
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-720,9	-945,1	-1 277,0	-1 404,3	-1 396,2

SIVISTYSLAUTAKUNTA

Sivistystoimen hallinto

(tilivelvollinen: kunnanjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Sivistystoimen hallinnon vaikuttavuus perustuu sujuvaan yhteistyöhön toimielinten, johtavien viranhaltijoiden ja palveluiden tuottajien kanssa.

Tavoitteena on laadukkaiden perusopetus-, varhaiskasvatus-, kirjasto-, kulttuuri-, nuoriso-, vapaa-aikapalveluiden sekä vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen tuottaminen joustavasti ja taloudellisesti. Sivistyspalvelujen suunnittelussa otetaan ennakoivasti huomioon mahdolliset oppilasmäärän muutokset ja pidetään Lemi houkuttelevana kuntana tarjoamalla laadukkaita sivistyspalveluja. Toimivilla sivistyspalveluilla edistetään asukkaisen osaamista, hyvinvointia ja osallisuutta.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Sivistystoimen hallinto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Toimiva sivistyksen hallinto. Keskusteleva lautakunta-työskentely ja hyvin valmistellut kokousasiat.	Itsearviointi

Sivistystoimen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstökulut	-3,1	-4,9	-6,5	-6,5	-6,5
Palvelujen ostot	-1,4	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,1	0,0	-0,5	-0,5	-0,5
Muut toimintakulut	0,0	-0,5	0,0	0,0	0,0
Toimintamenot	-4,5	-6,9	-8,5	-8,5	-8,5
Toimintakate (Netto)	-4,5	-6,9	-8,5	-8,5	-8,5

Tunnuslukuja

Sivistystoimen hallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kokoukset	7	8	8	8	8
Käsitellyt asiat	55	60	60	60	60

Perusopetuspalvelut

(tilivelvollinen: rehtori)

Palvelusuunnitelma

Perusopetuspalvelujen tehtävänä on järjestää laadukasta ja oppilaslähtöistä opetussuunnitelman mukaista perusopetusta. Varhaiskasvatuksessa alkava ja läpi perusopetuksen kulkeva pedagoginen jatkuvuus taataan hankkeiden, yhteisten koulutusten ja laatutyön avulla. Lemin oppilasmäärät eivät ole vielä huomattavasti laskeneet, ja kouluverkko pysyy ennallaan. Tulevaisuudessa tulee harkittavaksi joustava esi- ja alkuopetus.

Tulosalueeseen kuuluvat koulujen yhteiset palvelut, Kuukanniemen koulu, Koulukeskus, sekä koulujen iltapäivätoiminta.

Oppilaslähtöinen toiminta on kaiken perustana. Hyvä oppilaantuntemus ja positiivinen pedagogiikka mahdollistavat ammattitaistaisen ja osaavan henkilöstön toimimisen oppilaan parhaaksi. Onnistuminen tässä tehtävässä luo parhaat mahdollisuudet eheälle kasvulle ja perheiden hyvinvoinnille.

Covid -pandemian vaikutuksia puretaan vielä monen vuoden ajan, oppimisvajetta ja mielenterveyden haasteita. Tuen tarvetta lisää myös ajassa tyypillinen sosiaalisen median runsas kulutus. Hyvinvointialue on olennainen osa psykososiaalisten palveluiden tarjoajana ja yhteydenpito hyvinvointialueen suuntaan on tiivistä. Palveluresursseista kiinnipitäminen ja niiden valvominen on tärkeää. Hankkeiden mahdollistamalla koulutuksella tuetaan opettajien valmiuksia vastata oppilaiden tarpeisiin.

Hallituksen päätöksellä äidinkielen ja historian ja yhteiskuntaopin lehtoreiden virat säilyivät ennallaan, eikä niitä muutettu päätoimisiksi tuntiopettajuuksiksi.

Hallitusohjelman mukaisesti ruotsin opetukseen on lisätty yksi vuosiviikkotunti 7. luokalle syksyllä 2024. Edelleen hallitusohjelman mukaisesti tämä tunti tarjotaan myös 8. ja 9. luokkalaisille lukuvuoden 2024-2025 aikana. Tästä aiheutuu paitsi henkilöstömenoja, myös kuljetuskustannuksia.

Hallitusohjelman mukaisesti perusopetusta vahvistetaan. Osana perusopetuksen vahvistamista perusopetuksen tuntijakoon lisätään kolme vuosiviikkotuntia 1.8.2025 alkaen siten, että äidinkieleen osoitetaan kaksi vuosiviikkotuntia ja matematiikkaan yksi vuosiviikkotunti. Toimenpiteeseen osoitetaan peruspalvelujen valtiosuuteen lisäys vuonna 2025. Paikallisesti määritellään tuntien jakautuminen eri luokka-asteille.

Hallitusohjelman mukaisesti kuntien normeja puretaan. Hallitus uudistaa perusopetuksen tuen 1.8.2025 alkaen. Uudistuksen tavoitteena on turvata riittävä tuki sekä vähentää opetushenkilöstön hallinnollista taakkaa. Uudistuksen myötä oppimisen tukea on oltava tarjolla yksilöllisesti ja oppilaan tarpeita vastaavasti. Perusopetuksen

Kunnanhallitus, Talousarvio 2025 taloussuunnitelma 2025-2027 Sivu 35
tuen uudistuksen yhteydessä tuen asiakirjojen määrää vähennetään. Toimenpiteestä kuntiin kohdistuu valtionosuuden lisäys vuonna 2025.

Hallitus lisäsi kevään kehysriihessä 5 milj. euroa koulukiusaamisen vastaisen työn menoihin ja avustuksiin. Määrärahasta osa tullaan jakamaan avustuksina, jotka kohdistuvat pääasiassa kuntiin.

Koulukeskuksesta on tulossa kengätön koulu. Syynä kengättömyyteen ovat muun muassa oppimisympäristöjen muuttuminen, puhtaanapito ja akustiikka

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Perusopetuspalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Lemin musiikkijuhlat koulun salin käyttö	Koulun sali annetaan käyttöön ilmaiseksi musiikkijuhlaviikolla
Perusopetuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen.	Tasavertainen ja laadukas opetus kaikille. Opetuksen laatu tasavertainen yksiköstä huolimatta.	Kelpoisuusehdot täyttävä henkilöstö, KarVin arviointien tulokset
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön.	Hyvinvoiva, innostunut ja koulutus- ja kehittämismyönteinen henkilöstö. Henkilöstöä koulutetaan koulutussuunnitelman mukaisesti	Kehityskeskustelut ja koulutussuunnitelmat laaditaan 100 %:sti
	Huoltajien ja oppilaiden osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksien tukeminen. Lisätään vuorovaikutusta ja yhteistyötä sidosryhmien välillä	Kyselyt, vanhempainiltojen ja -tapaamisten määrä, oppilaskunnan kokoontumisten määrä
Henkilöstö voi hyvin.	Kehitetään henkilöstön toimintatapoja yhteisten arvojen pohjalta ja ideoidaan uutta. Henkilöstö toimii yhteisten arvojen mukaisesti ja on halukas osallistumaan päätöksentekoon. Arvojen kirkastaminen.	Kehityskeskusteluiden määrä, koulutussuunnitelmat, opettajatiimien toiminta
Työtilat ovat turvallisia ja terveellisiä.	Kiinteistöjen ja oppimisympäristön terveellisyden ja turvallisuuden tukeminen. Seurataan terveellisyttä ja turvallisuutta aktiivisesti, sisäilmatyöryhmä kokoontuu säännöllisesti.	Kiinteistöjen ylläpito- ja korjaustoimenpiteet, terveydenhuollon palaute, sisäilmatyöryhmän kokoontumisten määrä

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Kehitetään toimintaa ja palveluja kuntalaisten hyväksi. Osallistutaan aktiivisesti tarkoituksenmukaisiin hankkeisiin	Hankkeiden mahdollistama toiminta

Perusopetuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	96,8	110,4	121,7	121,7	121,7
Maksutuotot	19,5	15,0	15,0	15,0	15,0
Tuet ja avustukset	107,5	113,8	86,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	5,5	7,5	7,5	7,5	7,5
Toimintatulot	229,3	246,7	230,1	144,2	144,2
Henkilöstökulut	-2 402,0	-2 430,7	-2 394,4	-2 385,4	-2 448,4
Palvelujen ostot	-1 096,6	-1 222,0	-1 224,7	-1 161,2	-1 165,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-72,3	-92,1	-99,2	-90,2	-90,2
Avustukset	-0,1	-0,2	-0,3	-0,3	-0,3
Muut toimintakulut	-469,7	-478,9	-524,4	-522,2	-520,9
Toimintamenot	-4 040,6	-4 223,9	-4 242,9	-4 159,4	-4 225,3
Toimintakate (Netto)	-3 811,4	-3 977,1	-4 012,8	-4 015,2	-4 081,2
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-97,7	-91,0	-89,8	-91,0	-91,0
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-3 909,1	-4 068,1	-4 102,6	-4 106,2	-4 172,2

Tunnuslukuja

Perusopetuspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kuukanniemen koulu, oppilaat 20.9.	100	100	87	81	79
Koulukeskus, 1-6 lk oppilaat 20.9.	126	114	118	105	103
Koulukeskus, 7-9 lk oppilaat 20.9.	116	123	121	128	111
Yhteensä oppilaat	342	337	326	314	293
Iltapäivätoimintaan osall. oppilaat 20.9.	31	24	24	24	24
Henkilöstö 31.12.	48	39	42	42	42
- Luokanopettajat	14	13	12	12	12
- Erityisopettajat	4	4	4	4	4
- Aineenopettajat	14	11	11	11	11
- Tuntiopettajat	1		0	0	0
- Koulunkäynnin- ja ip-toiminnanohjaajat	9	9	7	7	7
- Hallinto	2	2	2	2	2
- Määräaikaiset ohjaajat, opettajat, hallinto	4	0	6	6	6
Henkilöstö htv			38,9	38,9	38,9

Varhaiskasvatuspalvelut

(tilivelvollinen: varhaiskasvatusjohtaja)

Palvelusuunnitelma

Lemin kunnan varhaiskasvatuspalvelut tarjoaa lemiläisille lapsille suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetuksen ja hoidon muodostamaa varhaiskasvatusta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatus ja esiopetus toteutetaan tarkoituksenmukaisissa tiloissa ja luonnonläheisessä ympäristössä ammatillisesti osaavan ja työhönsä sitoutuneen henkilöstön toimesta.

Lemin kunnan varhaiskasvatuksessa ja esiopetuksessa painotetaan vuorovaikutus- ja tunnetaitojen harjoittelua, joka on noussut vahvasti huoltajien toiveena joka keväisessä asiakaskyselyssä. Vuorovaikutuksessa näkyvät myönteisyys, kannustavuus, sensitiivisyys sekä sitoutuneisuus. Varhaiskasvatuksessa huomioidaan lapsen osallisuus sekä mielenkiinnon kohteet. Varhaiskasvatuksen työntekijät arvioivat toimintaansa mm. tiimipalaverissa, KARVI:n arviointikriteeristöä hyödyntäen ja kehityskeskusteluissa.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön koulutussuunnitelman painopiste on vuonna 2025 leikkiin kannustava toimintaympäristö ja – kulttuuri. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet haastavat ja velvoittavat jokaisen varhaiskasvatuksen työntekijän pysähtymään leikin äärelle. Leikin merkitys ja arvostus todentuvat lasten, henkilöstön ja huoltajien välisessä vuorovaikutuksessa sekä yhdessä sovituihin toimintatavoissa. Yhteisöllisyys kasvaa leikin kautta ja vahvistaa myönteistä tunneilmastoa ja lisää myös henkilöstön työssä jaksamista.

Erityisvarhaiskasvatus järjestetään osana lapsen normaalia varhaiskasvatusta. Lemillä työskentelee yksi varhaiskasvatuksen erityisopettaja.

Varhaiskasvatuksessa varataan palkkarahat lapsimäärään suhteutetulle lakisääteiselle henkilöstölle.

Päiväkodin apulaisjohtajan vakituinen virka sai täyttöluvan 1.9.2024.

Varhaiskasvatuksen asiakasmaksutuotot alenivat 1.8.2024 uuden asiakasmaksulain myötä. Maksutuottojen alenemiseen on syytä varautua tulevaisuudessakin.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Varhaiskasvatuspalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Lemillä on laadukkaat ja lasten sekä perheiden hyvintointia tukevat varhaiskasvatuspalvelut	Lasten varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen, hyvinvointikyselyt
Kannustamme kuntalaisia liikkumaan.	Liikkumiseen kannustava varhaiskasvatustoiminta, lähialueiden luonnon ja liikunpaikkojen hyödyntäminen	Varhaiskasvatuksen liikuntasuosituksen toteutuminen
Varhaiskasvatuksessa panostamme laadun ja sisällön kehittämiseen.	Varhaiskasvatuksen arvioinnin, hyvinvointiosaamisen ja pedagogisen osaamisen vahvistaminen	Valssin varhaiskasvatuksen laadunarviointijärjestelmän tulokset, kunnan varhaiskasvatussuunnitelman ja esiopetuksen opetussuunnitelman toteutuminen, kehittämishankkeiden määrä, koulutussuunnitelman toteutuminen
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön mukaan kehitystyöhön.	Lasten ja huoltajien osallisuuden tukeminen	Päiväkotien tapahtumat, asiakaskyselyyn vastaaminen, arjen kohtaamiset ja lasten kokoukset, itsearviointi
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Selkeät johtamisen rakenteet, hyvä johtoryhmä ja valmistelutyö, avoin viestintä ja päätöksenteko	Johtoryhmän kokoukset, säännölliset varhaiskasvatuksen henkilöstöpalaverit, pedagogiset kahvilat ja itsearviointi.
Henkilöstö voi hyvin.	Riittävä henkilöstöresurssi, koulutusmyönteisyys, toimivat ja turvalliset toimitilat sekä työn, perhe, ja vapaa-ajan yhdistämisen tukeminen	Työhyvinvointikyselyt, kehityskeskustelut, koulutussuunnitelman toteutuminen, sairauspoissaolojen seuranta, sisäilmantöryhmän kokoukset, työsuojelutoiminta

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Laadukkaan ja monipuolisen varhaiskasvatustoiminnan näkyväksi tekeminen. Myönteinen viestintä ja positiivisen työnantajakuva vahvistaminen	Varhaiskasvatuksen Instagram ja kunnan Facebook päivitykset. Rekrytoinnit ja palaute.
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Varhaiskasvatuspalvelut saatavilla nopeasti ja huoltajien toiveita kuunnellen	Palvelupäätökset
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Vahva verkostoituminen lähialueella ja valtakunnallisesti muiden varhaiskasvatustoimijoiden kanssa	Verkostopalaverit, yhteistyö ja yhteishankkeet
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Sähköisten palveluiden edelleen kehittäminen (Edlevo, Wilma, lomakkeet...)	Huoltajien palaute ja itsearviointi
Viestintämme on nopeaa ja monikanavaista.	Aktiivinen ja ajantasainen viestintä henkilöstön ja huoltajien kanssa. Viestintäkanavat tehokkaasti käytössä (sähköposti, palaverit, Wilma, sosiaalinen media...)	Huoltajien palaute ja itsearviointi
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Talouden tasapainottamiseksi teemme jatkossakin toiminnallisia ja taloudellisia muutoksia.	Toimiva palvelurakenne, säännöllinen taloudentilanteen seuraaminen, henkilöstön osallistaminen tasapainottamistoiimiin ja johdon talousosaamisen vahvistaminen	Tilinpäätös, koulutus, itsearviointi
Kohdennamme henkilöstöresurssit oikein.	Varhaiskasvatustalouden mukainen henkilöstöresurssi, hyvä työvuorosuunnittelu	Titaniatyövuorolistat, suhdeluvut, varhaiskasvatussuunnitelmien toteutuminen
Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.	Kehitetään kustannusseurantaa yhteistyössä taloushallinnon kanssa	Tilastokeskus, Tilastopalvelu Vipunen, Kuntien ja kuntayhtymien käyttötaloustiedot palveluluokakohtaisesti ja mahdolliset selvitykset (esim. FCG)

Varhaiskasvatuspalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Maksutuotot	91,8	76,0	52,4	52,4	52,4
Tuet ja avustukset	211,0	32,2	25,0	25,0	8,7
Muut toimintatuotot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	303,0	108,2	77,4	77,4	61,1
Henkilöstökulut	-1 473,0	-1 353,3	-1 363,9	-1 365,2	-1 391,0
Palvelujen ostot	-491,2	-435,9	-416,2	-409,7	-411,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9,3	-16,3	-12,2	-12,2	-12,2
Avustukset	-121,1	-125,4	-120,0	-120,0	-120,0
Muut toimintakulut	-116,0	-119,2	-88,2	-90,1	-90,0
Toimintamenot	-2 210,5	-2 050,2	-2 000,5	-1 997,1	-2 024,2
Toimintakate (Netto)	-1 907,5	-1 942,0	-1 923,1	-1 919,7	-1 963,1
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-108,6	-108,7	-110,2	-111,4	-111,4
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-2 016,1	-2 050,7	-2 033,3	-2 031,1	-2 074,5

Tunnuslukuja

Varhaiskasvatuspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Esiopetus / Kokeilu					
Esiopetuksen oppilaat 5v.	0	0	0	0	0
Esiopetuksen oppilaat 6v.	31	30	26	27	25
Varhaiskasvatus					
Esiop. täydentävä varhaiskasvatus	25	25	17	17	15
Varhaiskasvatus päiväkodissa	86	71	96	96	96
Henkilöstö	31	33	29	28	27
varhaiskasvatuksen opettajat	11	12	10	10	10
varhaiskasvatuksen erityisopettajat	1	1	1	1	1
varhaiskasvatuksen lastenhoitajat	17	19	15	14	14
varhaiskasvatuksen hanketyöntekijät	1	0	0	0	0
varhaiskasvatuksen hallinto	1	1	2	2	2
varhaiskasvatuksen ohjaajat	0		1	1	1
Henkilöstö, htv			29,0	28,0	27,0
kesätyöllistetyt nuoret, lkm	9	6	6	6	6

Kirjastopalvelut

(tilivelvollinen: Hyvinvointikoordinaattori)

Palvelusuunnitelma:

Kirjastopalvelujen tehtävänä on tyydyttää yleistä sivistyksen, tiedon ja virkistyneen tarvetta sekä tukea opiskelua ja omatoimista tiedon hankintaa sekä kirjallisuuden ja taiteen harrastusta, ja näin tukea kuntalaisten henkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Kirjaston kokoelmaan kuuluu kirjoja, lehtiä, av-aineistoa kuten musiikkia ja elokuvia, äänikirjoja sekä monenlaisia verkkokirjaston kautta käytettäviä e-aineistoja. Kirjaston aineistot ovat maksutta asiakkaiden käytössä. Internetin kautta kokoelmaan on pääsy mistä tahansa. Lemin kirjasto on osana Etelä-Karjalan Heili-kirjastoa.

Kirjaston henkilökunta avustaa tiedon haussa ja opastaa kirjaston käytössä. Kirjasto tarjoaa paikan näyttelyille ja tapahtumille. Näissä hyödynnetään myös samassa rakennuksessa sijaitsevaa asukastilaa.

Kirjastossa ja asukastilassa on kunnan digitukitoiminta ja maksuttomat asiakaskoneet sekä kunnan kassatoiminta ja maksupäät. Kuntosalin käyttöoikeuden ostoa tapahtuu pääsääntöisesti verkkokaupan kautta.

Lemin kirjastosta tuli osittainen omatoimikirjasto marraskuussa 2024. Omatoimikirjasto on kirjasto, jota asiakas voi käyttää omatoimisesti kirjaston varsinaisten aukioloaikojen ulkopuolella ja lainata ja palauttaa aineistoa sekä lukea lehtiä, käyttää internetiä tai oleskella ja opiskella. Omatoimikirjaston avulla kirjastossa voi asioida entisten 30 viikkotunnin palveluaikojen sijaan 76 tuntia viikossa. Palveluaikoja on 21 tuntia viikossa.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Kirjastopalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tavoitearvo/tunnusluku
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja	Tarjoamme kuntalaisille ja muille mahdollisuuden tapahtumien ja näyttelyiden järjestämiseen kirjastossa ja asukastilassa.	näyttelyiden lukumäärä, tapahtumien lukumäärä
Otamme kuntalaiset ja henkilöstön aktiivisesti mukaan kehitystyöhön	Kannustamme kuntalaisia aktiivisuuteen kirjaston hyödyntämisessä, kannustamme henkilöstöä kehittämään kirjaston toimintaa ja itseään	kirjallisuuskerhon kokoontumiskerrat ja osallistujien määrät, henkilöstön koulutukset
Kirjasto on kuntalaisten monipuolinen kohtaamispaikka.	Kirjasto on kaikille avoin ja monipuolinen kohtaamispaikka. Kirjastoa tehdään lapsille tutuksi päiväkotien ja koulujen vierailuilla.	Tunnusluvut-taulukko: tapahtumat, näyttelyt, koululuokkavierailut
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Asiakaslähtöiset kirjastopalvelut. Kuunnellaan asiakkaiden toiveita ja palautetta.	Tunnusluvut- taulukko: Lainaukset, fyysiset käynnit, kirjalaatikot
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Omatoimijan hyödyntäminen lehtilukusalin käytössä, lainauksissa ja palautuksissa. E-kirjaston tutuksi tekeminen, uuden kirjastojärjestelmän käyttöönotto	Tunnusluvut-taulukko: Omatoimijan kävijämäärät, Omatoimijan käyttötarkoitus, e-lainat, verkkokäynnit
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Lisäämme palveluiden kustannustehokkuutta ja vaikuttavuutta.	Kustannustehokas toiminta. Kirjastopalveluiden järjestäminen talousarvion mukaisesti	Tilinpäätös, kustannukset/asukas

Kirjastopalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	0,3	1,0	0,5	0,5	0,5
Maksutuotot	0,0	0,4	0,4	0,4	0,4
Tuet ja avustukset	0,4	6,3	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	0,7	0,0	0,5	0,5	0,5
Toimintatulot	1,5	7,7	1,4	1,4	1,4
Henkilöstökulut	-78,8	-92,3	-55,2	-56,1	-57,1
Palvelujen ostot	-31,8	-35,7	-36,9	-37,1	-37,2
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-17,5	-18,3	-22,9	-22,9	-22,9
Muut toimintakulut	-25,1	-24,1	-25,8	-26,2	-26,2
Toimintamenot	-153,2	-170,4	-140,7	-142,3	-143,3
Toimintakate (Netto)	-151,7	-162,7	-139,3	-140,9	-141,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-5,2	-6,5	0,0	0,0	0,0
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-156,9	-169,2	-139,3	-140,9	-141,9

Tunnuslukuja

Kirjastopalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstön lukumäärä	2	1	1	1	1
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	2	2	2	2	2
Kustannukset €/asukas	50	53	49	49	49
Lainaukset/asukas	10	10	10	10	10
Käynnit/asukas	4	4	4	4	4
Tapahtumat, lkm	6	3	3	3	3
Kokonaislainausten määrä/v	28 964	32 000	32 000	32 000	32 000
Fyysiset käynnit/v	10 916	10 000	10 000	10 000	10 000
Verkkokäynnit	16 471	15 000	15 000	15 000	15 000
Näyttelyt	7	3	7	7	7
Koululuokkavierailut	72	53	53	53	53
Kirjalaatikot Kn koulu	8	11	11	11	11
Liikuntavälinelainat	20	60	40	40	40

Vapaa-aikapalvelut

(tilivelvollinen: hyvinvointikoordinaattori)

Palvelusuunnitelma:

Vapaa-aikapalveluiden tehtävänä on ylläpitää ja edistää kuntalaisten fyysistä, henkistä ja sosiaalista hyvinvointia luomalla edellytyksiä myös monipuoliselle ja omaehtoiselle kansalaistoiminnalle. Järjestöyhteistyön avulla tuetaan järjestöjen ja yhdistysten toimintaa, että ne voivat järjestää niin lasten, nuorten, aikuisväestön kuin ikäihmisten monipuolista harrastamista. Järjestöyhteistyö kattaa järjestöparlamentin, -avustukset, -oppaan, kesälehdten, tapahtumatiedotteet ja mahdollisuuden kokoontua asukastilassa, jossa voi järjestää eri toimintoja ja tapahtumia. Vapaa-aikapalveluissa tehdään yhteistyötä niin kunnan omien kuin maakunnan muiden toimijoiden kanssa ja hyödynnetään hankkeita.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalveluihin kuuluvat eri ikäisten liikkumiseen ja terveellisiin elintapoihin ohjaaminen, urheiluseurojen toiminnan tukeminen avustusten avulla, erityisryhmien liikunnan tukeminen ja liikuntapaikkojen kunnossapito sekä kehittäminen. Tavoitteena on, että liikuntapaikat ja luontoreitit ovat kaikkien ikäryhmien, kuntalaisten, kesäasukkaiden ja matkailijoiden käytettävissä. Liikuntapaikkasuunnittelussa otetaan huomioon esteettömyys ja yhdenvertaisuus eri taajamien kesken. Kuntosali siirtyi vuonna 2024 Pikku-Palolan tiloihin ja samalla uusittiin tilavarausjärjestelmä ja otettiin käyttöön verkkokauppa, jota voidaan hyödyntää kunnan muissakin palveluissa.

Kulttuuripalveluissa vaalitaan paikallista kulttuuriperinnettä ja tuetaan kulttuurijärjestöjä avustusten sekä mainostamisen kautta. Kesätoria kehitetään yhdessä järjestöjen kanssa.

Nuorisopalvelut

Pääpaino nuorisopalveluissa on nuortentilatoiminnassa, koulunuorisotyössä sekä etsivässä nuorisotyössä. Koulunuorisotyössä työntekijä on läsnä koulupäivässä tavoittaen laajemman määrän nuoria. Nuortentilalla nuoret voivat viettää turvallista vapaa-aikaa ja tavata kavereita. Etsivän nuorisotyön tehtävänä on auttaa nuoria elämänhallintaan koskevilla asioilla ja tarjoaa nuorelle yksilöllistä tukea ja ohjausta. Tavoitteena nuorisopalveluissa on saada nuoret terveellisten toimintojen pariin, osallisiksi ja kiinnostuneiksi vaikuttamaan itseään koskevilla asioilla.

Vapaa sivistystyö

Vapaa sivistystyö ja taiteen perusopetus mahdollistavat kuntalaisten elinikäisen oppimisen. Palvelut tukevat kuntalaisten sosiaalista, henkistä ja fyysistä hyvinvointia. Toimintaa järjestetään Savitaipaleen kansalaisopiston, Savitaipaleen musiikkikoulun ja Lappeenrannan taiteen perusopetusta antavien yksiköiden kanssa solmittujen sopimusten perusteella talousarviomäärärahojen puitteissa.

Määrärahoja pyritään kohdentamaan siten, että taiteen eri osa-alueiden kattavuus on mahdollisimman laaja. Kansalaisopisto kysyy asiakaspalautetta kuntalaisilta toiminnan kehittämiseksi.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Vapaa-aikapalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme hyvinvointia.	Teemme yhteistyötä maakunnallisten järjestöjen, yhdistysten, hyvinvointialueen ja lähialueen kuntien kanssa.	yhteiset hankkeet, tapahtumat ja tilaisuudet, osallistujien määrä
Kannustamme kuntalaisia liikkumaan.	Liikunta- ja virkistysmahdollisuuksia on tarjolla kaikille ikäryhmille ja tasapuolisesti eri taajamien kesken. Liikuntapaikat on selkeästi kuvattuna kunnan nettisivuilla.	Tunnusluvut-taulukko: kuntosalin käyttäjämäärä, Liikuntapaikkojen ja luontoreittien lukumäärä (lipas)
Tuemme ja mahdollistamme tapahtumia ja omaehtoisen toiminnan muotoja.	Tuemme osallisuutta ja vapaaehtoistoimintaa järjestöavustusten avulla ja mahdollistamalla kokoontumisia ja tapahtumia maksuttomalla asukastilan käytöllä.	Asukastilan varausten lukumäärä, eri varaajien lukumäärä, järjestöavustusta saavien määrä
Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja.	Omasta hyvinvoinnistaan välittävät nuoret, nuorisotyön kehittäminen	Nuorisotilan kävijämäärät, nuorisotyön tapahtumat, retket

Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Vahvistamme kunnan vetovoimaa positiivisella kuntakuvalla.	Muut ikäryhmät / yhteiset tehtävät. Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluja yhdessä hyvinvointialueen ja muiden kuntien kanssa.	Työttömyysaste, aloitteiden määrä ja toimenpiteet, hankeraportointi, hyvinvointikertomus / indikaattorit
Järjestämme kunnan palvelut lähellä ja asukaslähtöisesti.	Kuuntelemme kaikenikäisten kuntalaisten toiveita aloitteiden, kyselyiden, palautteiden ja järjestöparlamentin kautta	liikuntapaikkojen lukumäärä, aloitteiden lukumäärä,
Teemme aktiivista yhteistyötä eri verkostoissa: yhdistysten, oppimisverkostojen, yritysten ja muiden julkisorganisaatioiden kanssa.	Järjestöjen toimintaa mahdollistetaan asukastilan käytöllä ja järjestöavustuksilla	Tunnusluvut-taulukko: Asukastilan varaukset, järjestöavustukset
	Monipuoliset harrastusmahdollisuudet. Sujuva yhteistyö kansalaisopiston ja taiteen perusopetusta järjestävien kanssa, harrastusmahdollisuuksien monipuolisuus	Tunnusluvut-taulukko: Kurssien määrät, opetustuntien määrät, opiskelijamäärät
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut	Mahdollistamme kuntalaisten tiedonsaannin liikuntapaikkojen toiminnasta ja hoidosta sähköisten palveluiden kautta, meillä on toimiva verkkokauppa, nuorten tiedottamis- ja keskustelukanavien käyttö: Discord, Instagram, Snap chat	Routa, Asio asiointimäärät ja myyntitilastot
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelutapoja.	Tuotamme palveluja ja toimintoja taloudellisesti määrärahojen puitteissa ja hankkeita hyödyntäen	määrärahan toteutuminen, hankkeiden lukumäärä

Vapaa-aikapalvelut

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	21,4	16,0	16,0	16,0	16,0
Tuet ja avustukset	-7,8	15,0	61,5	61,5	16,8
Muut toimintatuotot	1,9	1,2	1,2	1,2	1,2
Toimintatulot	15,4	32,2	78,7	78,7	34,0
Henkilöstökulut	-121,6	-114,9	-158,3	-160,5	-122,7
Palvelujen ostot	-56,0	-89,2	-149,7	-149,3	-148,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-14,3	-19,4	-26,7	-26,7	-19,2
Avustukset	-24,9	-32,6	-33,0	-33,0	-33,0
Muut toimintakulut	-49,6	-41,1	-43,6	-45,1	-44,5
Toimintamenot	-266,5	-297,2	-411,3	-414,7	-367,8
Toimintakate (Netto)	-251,0	-265,0	-332,6	-336,0	-333,8
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-19,2	-24,6	-17,0	-16,5	-15,5
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-270,2	-289,6	-349,6	-352,5	-349,3

Tunnuslukuja

Vapaa-aikapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstö	3				
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	1	1	1	1	1
Nuorisovaltuuston kokoukset, kpl	1	4	4	4	4
Kuntosalin käyttäjämäärä			300	300	300
Liikunta, avustusta saaneet yhteisöt	8	8	8	8	8
Liikuntapaikat, lkm		66	66	66	66
Luontoreitit, lkm		4	4	4	4
Nuoriso, avustusta saaneet yhteisöt	3	4	4	4	4
Nuorisotilan aukiolo, pv/v	113	130	130	130	130
Nuorisotilakäynnit, lkm/v	2 560	1 600	1 600	1 600	1 600
Nuoriso, hankkeiden määrä	1	1	1	1	1
Kulttuuri, avustusta saaneet yhteisöt	5	6	6	6	6
Asukastila tilaisuudet	277	230	250	250	250

Vapaa sivistystyö	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kansalaisopiston opetustunnit	1 241	1 360	1 000	1 000	1 000
Kansalaisopiston netto-opiskelijat	269	250	250	250	250
Kansalaisopiston kurssit, paikat					
- Lemin koulukeskus	15	15	10	10	10
- Kuukanniemen koulu	5	6	4	4	4
- Lemin kuntosali ja muut tilat		-	9	9	9
Kansalaisopiston kurssit, ainealue					
- Kädentaitojen ryhmät	-	7	8	8	8
- Liikuntaryhmät	15	18	10	10	10
- Lasten kuvataideryhmä	1	0	0	0	0
- Kieliryhmät	4	4	3	3	3
- Esittävän taiteen ryhmät	-	-	1	1	1
- Musiikkiryhmät	2	-	1	1	1
Savitaipaleen musiikkikoulun oppilaat	15	15	15	15	15
Savitaipaleen musiikkikoulu/konsertit	1	1	1	1	1
Lappeenrannan musiikkiopiston oppilaat	6	10	10	10	10
Lappeenrannan tanssiopiston oppilaat	10	10	10	10	10
Lappeenrannan kuvataidekoulun oppilaat	1	2	2	2	2

Tulosalueet yhteensä

Sivistyslautakunta

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	118,6	127,4	138,2	138,2	138,2
Maksutuotot	111,3	91,4	67,8	67,8	67,8
Tuet ja avustukset	311,1	167,4	172,5	86,5	25,5
Muut toimintatuotot	8,2	8,7	9,2	9,2	9,2
Toimintatulot	549,2	394,9	387,6	301,7	240,7
Henkilöstökulut	-4 078,5	-3 996,2	-3 978,2	-3 973,8	-4 025,7
Palvelujen ostot	-1 715,8	-1 828,7	-1 828,9	-1 758,8	-1 763,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-113,4	-146,1	-161,5	-152,5	-145,0
Avustukset	-146,1	-158,3	-153,3	-153,3	-153,3
Muut toimintakulut	-660,3	-663,9	-682,0	-683,6	-681,6
Toimintamenot	-6 714,2	-6 793,0	-6 803,9	-6 721,9	-6 769,1
Toimintakate (Netto)	-6 165,0	-6 398,2	-6 416,3	-6 420,3	-6 528,5
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-230,7	-230,8	-217,0	-218,9	-217,9
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-6 395,7	-6 629,0	-6 633,3	-6 639,2	-6 746,4

TEKNINEN LAUTAKUNTA

Tekninen hallinto

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Teknisen hallinnon tulosalueelle sisältyvät teknisten palvelujen toimialan kokous ja muut hallinnon yleiset kulut. Yhdyskuntasuunnittelun tavoitteena on vuorovaikutteiseen suunnitteluun ja riittävän vaikutusten arviointiin perustuen kehittää Lemmin kuntaa kestävästi kehityksen periaatteella. Kunnan on voitava osoittaa laadukkaita rakennuspaikkoja kaava-alueilla ja edistettävä myös haja-asutusalueen rakentamismahdollisuuksia.

Teknisen lautakunnan alaiset palvelut ovat merkittävässä roolissa kunnan valmiussuunnittelussa, jossa tavoitteena on turvata kunnan toiminnalle tärkeät palvelut mahdollisimman häiriöttömästi kaikissa yhteiskunnan turvallisuustilanteissa. Tämä vaatii myös yhteistyötä toimialojen välillä.

Rakennusvalvonnan tavoitteena on käsitellä lupahakemukset kohtuullisessa ajassa, sekä panostaa valvonnassa ohjauksen laatuun. Ennakoivalla ohjauksella pyritään vähentämään rakentamisen virheitä.

Hallitus muuttaa viime hallituskaudella hyväksytyä rakentamislakia hallitusohjelman mukaisesti. Rakentamislakia korjataan niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy ja päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmenyy. Lisäksi lakiin määritellään **rakentamislupien käsittelyaikatakuu**. Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025, ja tavoitteena on saada muutokset voimaan samaan aikaan uuden lain kanssa. Lakimuutoksen vaikutuksia kuntiin ja kuntatalouteen ei pystytä vielä arvioimaan, koska valmistelu on vielä kesken.

Uusiutuvan energian direktiivi

Uusiutuvan energian direktiivin keskeisimmät kuntia koskevat veloitteet liittyvät uusiutuvan energian luvitusprosessiin. Merkittäviä suoria kustannusvaikutuksia kunnille ei ole, mutta luvituksen enimmäiskeston muutokset voivat edellyttää kunnan lupaviranomaisten lisäresursointia. Uusiutuvan energian direktiivin tarkistus tuli voimaan marraskuussa 2023 ja sen kansalliseen toimeenpanoon on aikaa 18 kuukautta.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Hallinto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme hallinnon avoimuuteen ja tiedolla johtamiseen.	Keskusteleva lautakuntatyöskentely, osaava/koulutettu henkilöstö, hyvin valmistellut kokousasiat	Itsearviointi
	Ilmastolain mukainen ilmastosuunnitelma valtuustokaudella	toimintakertomus
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Meillä on toimivat ja monipuoliset sähköiset palvelut.	Käsitellään rakennuslupahakemukset kohtuullisessa ajassa	Hakemusten keskimääräinen käsittelyaika
Strategiatavoite: Vakaa ja tasapainoinen kuntatalous		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tehostamme toimintoja ja etsimme uusia työskentelytapoja.	Henkilöstö kouluttaminen uusiin työtapoihin.	Itsearviointi

Teknisen toimen hallinto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	30,7	19,3	19,8	20,2	20,4
Maksutuotot	22,5	22,0	12,0	12,0	12,0
Tuet ja avustukset	2,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	55,6	41,3	31,8	32,2	32,4
Valmistus omaan käyttöön	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökulut	-229,0	-187,7	-173,7	-177,1	-179,8
Palvelujen ostot	-48,3	-61,9	-57,7	-54,5	-54,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-0,5	-1,0	-1,0	-1,0	-1,0
Muut toimintakulut	-20,6	-22,1	-15,1	-15,2	-15,2
Toimintamenot	-289,7	-272,6	-247,5	-247,9	-250,6
Toimintakate (Netto)	-234,1	-231,4	-215,7	-215,7	-218,2
Laskennalliset kustannukset					
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-234,1	-231,4	-215,7	-215,7	-218,2

Tunnuslukuja

Tekninen hallinto	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Kokoukset	6	8	8	8	8
Käsitellyt asiat	43	60	60	60	60
Henkilöstö	4	2	2	2	2
Rakennusluvut	20	-	-	-	-
josta uudet rakennukset	13	-	-	-	-
Toimenpideluvat	20	-	-	-	-
Ilmoitusluvut	28	-	-	-	-
Suunnittelutarve- ja poikkeamisratkaisut	2	-	-	-	-
Tarkastukset ja katselmukset	73	-	-	-	-
Ylimääräiset katselmukset	12	-	-	-	-
Aloituskokoukset	3	-	-	-	-

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Ympäristönhoidon tehtävänä on hoitaa luonnon-, viherympäristöjä sekä ehkäistä ympäristöongelmien syntymistä. Ympäristönsuojelun yleiset tehtävät eli ympäristön tilan seuranta sekä ympäristön tilan ja luonnonsuojelun edistäminen. Vieraslajien torjuntaan kiinnitetään huomiota vuonna 2025. Pyrimme yhteistyössä yhdistysten kanssa järjestämään talkoopäiviä alku- ja loppukesälle, jolloin vieraslajeja torjutaan.

Liikenneväylien osalta tavoitteena on ihmisten ja ajoneuvojen liikkuminen turvallisesti muita ihmisiä ja luontoa häiritsemättä. Kunnan hoitama tiestö ja kevyen liikenteen väylät pidetään kunnossa kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina.

Sisäisen palvelutoiminnan tavoitteena on pitää laadukas konekanta ja riittävä materiaalivarasto rutiinitehtävien hoitamiseksi. Koneiden toimintavarmuuden pitää olla hyvä eivätkä korjauskustannukset saa olla kohtuuttomat. Varastosta täytyy löytyä tarvikkeet mm. ennalta arvaamattomien vesi- ja viemärilinjojen korjauksiin.

Kunnan omistamien kiinteistöjen hallinta kuuluu tekniselle lautakunnalle ja muut toimialat ja kiinteistöjen vuokraajat ovat ainoastaan kiinteistöjen käyttäjiä. Kiinteistöjen rakentamisesta ja peruskorjaamisesta päätetään vuosittain talousarviossa. Kiinteistöt pidetään käyttökunnossa ja pyritään estämään ennakoita suurien korjauskustannusten syntyä. Kunnossapitona tehtävistä korjauksista ja ylläpidosta vastaavat tekninen lautakunta ja teknisten palvelujen toimiala tämän tulosalueen määrärahoilla. Tulosalueelle kuuluvat myös kunnan ruoka- ja siivouspalvelut.

Maa- ja metsätilojen avulla tarjotaan kuntalaisille hyviä virkistysmahdollisuuksia metsäntuottoa unohtamatta. Kaavoituksella tehostetaan alueiden käyttöä. Metsänhoitotoimenpiteitä tehtäessä otetaan huomioon kuntalaisen virkistysmahdollisuudet ja luonto. Puistot ja yleiset alueet pidetään viihtyisinä ja toimivina. Leikkikentät, laiturit, matonpesupaikat ja venepaikat pidetään käyttökelpoisina ja siisteinä koko kesän

Energiatehokkuusdirektiivi

Energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa tavoitteena on saada merkittävä osa kuntien energiatehokkuusvelvoitteista toteutettua kunta-alan vapaaehtoisella energiatehokkuussopimuksella. Sopimuskauden 2026–2035 neuvottelut tullaan aloittamaan vuoden 2024 aikana. Mikäli sopimustoiminnalle ei saada neuvoteltua jatkokautta tai kannustimien puutteessa kuntia ei saada liittymään sopimukseen, on energiatehokkuusdirektiivin toimeenpanossa vapaaehtoisuuteen perustuva menettely korvattava velvoittavilla säädöksillä. Tällöin vaihtoehtoina ovat kuntakohtainen sitova energiansäästövelvoite tai sitova velvoite korjata vuosittain 3 % rakennuskannasta lähes nollaenergiatasoon. Sopimustoiminnalla voitaisiin myös toimeenpanna osa niistä

Kunnanhallitus, Talousarvio 2025 taloussuunnitelma 2025-2027 Sivu 54
toimista, joita kunta-alalle kohdistuva 1,9 % sitova vuotuinen energiankäytön vähentämisvelvoite edellyttää.

Energiatehokkuusdirektiivi tuli voimaan marraskuussa 2023 ja sen kansalliseen toimeenpanoon on aikaa kaksi vuotta. Kansallista toimeenpanoa tehdään työ- ja elinkeinoministeriön johdolla. Osa velvoitteista on tullut voimaan jo vuoden 2024 alusta. Direktiivin velvoitteiden toteuttaminen tulee joka tapauksessa vaatimaan kunnilta entistä tarkempaa tiedonkeruuta ja seurantaan rakennuksista, rakennusten korjauksista ja energiankulutuksesta sekä myös lisäinvestointeja. Päivitetty kansallinen energiatehokkuuslaki on tarkoitus antaa eduskunnalle viimeistään vuoden 2025 alkupuolella.

Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi

Euroopan unionin neuvosto, Euroopan parlamentti ja komissio pääsivät alustavaan sopuun (trilogisopu) rakennusten energiatehokkuusdirektiivistä joulukuussa 2023. Euroopan parlamentti on hyväksynyt 12.3.2024 äänestyksessä direktiivin sisällön. Lopullisesti direktiivi hyväksytään Euroopan neuvoston äänestyksessä. Neuvotteluissa poistettiin suuria investointeja asuinrakennuksille edellyttäneet perusparannusvelvoitteet, jotka olisivat koskeneet myös kuntia. Rakennusten energiatehokkuusdirektiivi kuitenkin lisää muun muassa rakennusten energiatehokkuuden parantamiseen ja latausinfrastruktuuriin kuuluvia velvoitteita.

Joulukuussa saavutetun trilogisovun mukaiset latausinfra-velvoitteet olisivat toteutuessaan mittavat. Pelkästään olemassa oleviin kuntakonsernien muihin kuin asumiseen tarkoitetuille kiinteistöille (yli 20 autopaikkaa) tulisi Kuntaliiton arvion mukaan asentaa vuoden 2026 loppuun mennessä noin 36 000 latauspistettä tai noin 180 000 putkitusta kaapelointia varten tai mahdollisesti yhdistelmä molempia. Latauspistemäärästä noin 16 000 perustuu nykyisen latauspiste- ja automaatiolain (733/2020) vaatimukseen. Direktiivi sisältää myös velvoitteita polkupyörien pysäköintipaikkojen rakentamiseen. Direktiivi tulee todennäköisesti voimaan huhtikuukuuksi 2024, minkä jälkeen kansalliseen toimeenpanoon on aikaa 24 kuukautta. Ympäristöministeriö on käynnistänyt direktiivin toimeenpanon valmistelun trilogisovun jälkeen. Varsinainen toimeenpano alkaa direktiivin tultua voimaan.

Kunnan ilmastosuunnitelma

Ilmastolain 14 a §:n mukaan kunnan on laadittava tai päivitettävä ilmastosuunnitelma vähintään kerran valtuustokaudessa. Suunnitelman tulee sisältää muun muassa päästövähennystavoite ja toimet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Lisäksi kunnan on seurattava suunnitelman toteutumista ja otettava se huomioon kuntastrategiassa ja kunnan toimintakertomuksessa. Ensimmäinen ilmastolain mukainen ilmastosuunnitelma tulee valmistua valtuustokaudella 2025–2029.

Lemin kunta on mukana ajalla 1.8.2023- 30.6.2025 yhteishankkeessa Etelä-Karjalan liiton, Ruokolahden, Luumäen, Parikkalan, Rautjärven ja Taipalsaaren kunnan kanssa. Ruokolahden kunta oli avustuksen hakijana ja suunnittelua varten kunnille on myönnetty valtionapua 45 000 euroa/kunta, ei omavastuuta. Lemin kunnalle on varattu 12 000 euroa suunnittelutyöstä syntyviin kustannuksiin.

Julkisen sektorin tilaohjelma ja kuntien sote-kiinteistöt

Kuntien hyvinvointialueille vuokraamien sote-kiinteistöjen lain mukaisen vuokra-ajan päättymisen vuonna 2026 vaikuttaa kuntien saamiin vuokratuloihin ja sote-kiinteistöjen yhtiöittämiseen.

Julkisen sektorin tilaohjelma on käynnistymässä keväällä 2024. Ohjelma toimeenpanee osaltaan pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelman kirjauksia tilojen käytön tuottavuudesta ja kehittämisestä. Ohjelman tavoitteena on saada aikaan tuottavuusohjelman mukaisia säästöjä sekä edistää julkisen sektorin tilankäytön tehokkuutta ja johtamista. Lisäksi ohjelman keskeisenä tavoitteena on muodostaa jaettu tilannekuva julkisen sektorin tiloista ja niiden kehittämistarpeista. Ohjelman alkuvaiheessa muodostetaan tilannekuva erityisesti kuntien omistamasta sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tilakannasta ja sen tulevaisuudesta. Tilannekuva perustuu hyvinvointialueiden palveluverkkosuunnitelmiin, muihin linjauksiin koskien tilojen kehittämistä ja tiloista luopumista, investointisuunnitelmiin sekä ilmastotavoitteisiin. Ohjelman tavoitteena on tukea kuntia tilakysymyksien ratkaisussa.

Sote-uudistuksessa kuntien omistuksessa olleet sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen käytössä olleet kiinteistöt jäivät kuntien omistukseen ja hyvinvointialueet vuokrasivat ne kunnilta. Uudistuksen voimaantuloon liittyvä voimaannolaki (616/2021) ja vuokra-asetus (272/2022) määrittelevät alkuvuosien vuokra-ajan ja vuokratason. Mikäli kunta jatkaa näiden tilojen vuokraamista hyvinvointialueille laissa määrätyn vuokra-ajan jälkeen, on kuntien yhtiöitettävä vuokraustoiminta ja samalla kiinteistöjen vuokraehdot neuvotellaan uudestaan.

Hyvinvointialueiden palveluverkkopäätöksillä on kiinteistöjen kautta suora vaikutus kuntien talouteen. Hyvinvointialueiden jo valmistuneiden palveluverkkosuunnitelmien perusteella kiinteistöistä jäisi tyhjilleen 30–50 prosenttia kunnasta riippuen. Jos hyvinvointialue luopuu kiinteistön käytöstä, tulee kunnan järjestää kiinteistölle uusi käyttö, myydä se, purkaa tai kaavoittaa kiinteistö uuteen käyttöön. Kunnalle tyhjenevä tai kokonaan käyttöä vaille jäävä kiinteistö voi kuitenkin aiheuttaa merkittävän negatiivisen vaikutuksen. Kunnalla on näissä tilanteissa tietyn ehdoin mahdollisuus korvaukseen sote-voimaannolaisissa olevien kriteerien perusteella (ns. kompensatiosääntely).

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Kiinteistötoimi ja tukipalvelut, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-/palvelutavoite	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Työtilat ovat turvallisia ja terveitä.	Kuntotarkastus vuosittain teknisen johtajan johdolla	Kiinteistön ylläpitokustannukset, ylläpito- ja korjaustoimenpiteiden lkm
	Koneiden toimintavarmuuden parantaminen: riittävä materiaalivarasto, ennakkoiva huolto	Korjaus- ja huoltokustannukset, tarvikkeiden määrä
Strategiatavoite: Elinvoima		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Panostamme sujuviin liikenneyhteyksiin.	Liikenneväylät pidetään kunnossa kaikkina vuoden ja vuorokauden aikoina	Toimiva liikenneturvallisuustyöryhmä, palautekyselyt
Pidämme asuinympäristön viihtyisänä.	Leikkikenttien, laitureiden, matonpesupaikkojen ja venepaikkojen käyttökelpoisuus ja siisteys läpi kesän	Käyttöaika

Kiinteistötoimi ja tukipalvelu

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	845,4	888,1	942,8	952,4	957,3
Maksutuotot	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Tuet ja avustukset	31,9	16,1	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	996,4	1 003,7	965,7	972,6	971,3
Toimintatulot	1 873,7	1 907,8	1 908,5	1 925,0	1 928,6
Henkilöstökulut	-667,2	-584,3	-649,5	-659,0	-664,9
Palvelujen ostot	-350,1	-430,5	-436,5	-452,9	-452,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-551,5	-570,5	-595,6	-595,6	-595,6
Muut toimintakulut	-333,1	-325,4	-338,9	-339,1	-331,6
Toimintamenot	-1 901,9	-1 910,6	-2 020,6	-2 046,6	-2 044,5
Toimintakate (Netto)	-28,2	-2,8	-112,0	-121,6	-115,9
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-234,1	-248,5	-236,5	-226,7	-218,0
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-262,3	-251,3	-348,5	-348,3	-333,9

Tunnuslukuja

Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	TP 2023	TA 2024	TS 2025	TS 2026	TS 2027
Henkilöstö					
- vakinaiset	20	15	15	15	15
- sijaiset, määräaikaiset	1	2	0	0	0
- työllistetyt	2	0	0	0	0
Kesätyöllistetyt nuoret, lkm	10	9	8	8	8

Vesihuolto

(tilivelvollinen: tekninen johtaja)

Palvelusuunnitelma

Vesihuolto on kunnan elintärkeä peruspalvelu. Sen tehtävänä on turvata puhtaan veden saatavuus ja jäteveden asianmukainen käsittely vesi- ja viemärlaitoksen toiminta-alueella. Vesihuollon eriyttäminen tapahtuu kirjanpidollisena taseyksikkönä.

Valtuuston hyväksymät tavoitteet

Tulosalue: Vesihuolto, Strategiaohjelma: Hyvinvoinnin ja elinvoiman edistäminen 2030 mennessä		
Strategiatavoite: Hyvinvointi		
Strategiasta johdettu vaikuttavuus-	Tulosalueen tavoite ja toimenpide	Mittari, tunnusluku/tavoitearvo
Tuotamme hyvinvointia edistäviä ennaltaehkäiseviä palveluita.	Toimiva ja häiriötön vesihuolto. Vesihuoltolaitokset kunnossa, osaava	palautekyselyt (webropol)
	Toimintavarma ja laadukas vesiaitos: Mahdollisimman vähän häiriöitä.	häiriöiden määrä kpl/vuosi, > 3
	Talousveden laatuvaatimukset täyttyvät: Tehdään aktiivisesti tutkimuksia veden laadusta	vesianalysit
	Viemäreiden laadukas toimivuus: Muista kuin sähkökatkoista aiheutuvat toimintahäiriöt. Mahdollisimman vähän	häiriöiden määrä kpl/vuosi, > 3
	Jätevesilinjojen toimivuus: Jäteveden vuodot minimoidaan	m ³ / vuosi

Vesihuolto

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Valtuustoon nähden sitovat erät					
Myyntituotot	412,6	403,4	491,3	491,3	491,3
Tuet ja avustukset	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	0,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatulot	412,8	403,4	491,3	491,3	491,3
Henkilöstökulut	-15,6	0,0	0,0	0,0	0,0
Palvelujen ostot	-281,2	-279,8	-289,8	-293,4	-293,5
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-45,4	-45,6	-124,8	-124,8	-124,8
Muut toimintakulut	-2,3	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Toimintamenot	-344,5	-327,3	-416,5	-420,1	-420,2
Toimintakate (Netto)	68,2	76,1	74,8	71,2	71,1
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-70,3	-74,7	-64,8	-73,2	-74,7
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-2,1	1,4	10,0	-2,0	-3,6

Tunnuslukuja

Vesihuolto	TP 2023	TA 2024	TS2025	TS 2026	TS 2027
Liittymät, kpl	651	656	661	666	671
- josta uudet liittymät	2	5	5	5	5
Talovesinäytteet					
Oma valvonta, krt/v	3	3	3	3	3
Jatkuva seuranta, krt/v	3	3	3	3	3
Jaksottaiset, krt/v	1	1	1	1	1
Laitoksen toimintavarmuus					
Häiriöiden määrä (talovesi)	1	< 3	< 3	< 3	< 3
toimintahäiriö (jätevesi,	1	< 3	< 3	< 3	< 3
Pumpattu talovesi, m ³ /v	57 983	70 000	70 000	70 000	70 000
Vastaanotettu jätevesi, m ³ /v, Toikansuo	77 513	76 000	75 000	75 000	75 000
Laskutettu vesimäärä m ³ /v	70 496	70 000	70 000	70 000	70 000
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /v	60 334	65 000	65 000	65 000	65 000
Veden myyntihinta	2,34	2,34	2,34	2,34	2,34
Jäteveden myyntihinta	5,16	5,16	5,16	5,16	5,16

Vesihuollon taseyksikön tuloslaskelma (liikelaitoskaava)

1 000 €	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vesi- ja jätevesimaksut (ulk)	394,9	385,3	471,5	471,5	471,5
Vesi- ja jätevesimaksut (sis)	17,7	18,1	19,8	19,8	19,8
Liikevaihto	412,6	403,4	491,3	491,3	491,3
Liiketoiminnan muut tuotot	0,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Materiaalit ja palvelut					
Aineet, tarvikkeet ja tavarat					
Ostot tilikauden aikana	-45,4	-45,6	-124,8	-124,8	-124,8
Palvelujen ostot	-281,2	-279,8	-289,8	-293,4	-293,5
Henkilöstökulut					
Palkat ja palkkiot	-12,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilösivukulut					
Eläkekulut	-2,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut henkilösivukulut	-0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset					
Suunnitelman mukaiset poistot	-70,3	-74,7	-64,8	-73,2	-74,7
Liiketoiminnan muut kulut	-2,3	-1,9	-1,9	-1,9	-1,9
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-2,1	1,4	10,0	-2,0	-3,6
Rahoitustuotot ja -kulut					
Muut rahoitustuotot	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Muut rahoituskulut	-32,0	-28,3	-27,4	-23,3	-20,5
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-33,6	-26,9	-17,4	-25,3	-24,1

Tulosalueet yhteensä

Tekninen lautakunta

Tuloarviot ja määrärahat (1 000 e)	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	1 288,6	1 310,7	1 453,9	1 463,9	1 469,0
Maksutuotot	22,5	22,0	12,0	12,0	12,0
Tuet ja avustukset	34,5	16,1	0,0	0,0	0,0
Muut toimintatuotot	996,5	1 003,7	965,7	972,6	971,3
Toimintatulot	2 342,1	2 352,5	2 431,6	2 448,5	2 452,3
Valmistus omaan käyttöön	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökulut	-911,8	-771,9	-823,2	-836,1	-844,7
Palvelujen ostot	-679,6	-772,1	-784,0	-800,8	-800,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-597,4	-617,1	-721,4	-721,4	-721,4
Muut toimintakulut	-356,0	-349,4	-355,9	-356,2	-348,8
Toimintamenot	-2 536,1	-2 510,5	-2 684,5	-2 714,5	-2 715,3
Toimintakate (Netto)	-194,0	-158,0	-252,9	-266,1	-263,0
Laskennalliset kustannukset					
Poistot ja arvonalentumiset	-304,4	-323,2	-301,3	-299,9	-292,7
Tulosalueen kokonaiskustannukset	-498,5	-481,2	-554,2	-566,0	-555,7

TULOSLASKELMAOSA

Tuloslaskelmaosa on kunnan kokonaistaloudellinen laskelma, jonka tehtävänä on osoittaa tulo-rahoituksen riittävyys palvelujen järjestämisestä aiheutuviin kustannuksiin. Tuloslaskelmaosa on esitetty ulkoisena tuloslaskelmana.

Tuloslaskelmaosa (1 000 €)	TP 2023	Muutettu ta 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Myyntituotot	738,6	710,8	820,5	651,5	651,5
Maksutuotot	133,8	113,4	79,8	79,8	79,8
Tuet ja avustukset	377,5	221,4	189,2	103,2	42,2
Muut toimintatuotot	410,0	295,0	263,9	263,9	263,9
Valmisteverastojen muutos	-7,2	-2,0	0,0	0,0	0,0
Toimintatuotot	1 652,6	1 338,6	1 353,4	1 098,4	1 037,4
Valmistus omaan käyttöön	8,7	0,0	0,0	0,0	0,0
Henkilöstökulut	-5 426,0	-5 230,5	-5 231,3	-5 236,6	-5 308,7
Palvelujen ostot	-1 830,3	-2 076,3	-2 302,5	-2 203,2	-2 201,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-717,5	-762,8	-881,2	-872,2	-864,7
Avustukset	-322,1	-335,8	-432,4	-432,4	-432,4
Muut toimintakulut	-369,0	-342,5	-377,7	-373,4	-365,2
Toimintakulut	-8 656,3	-8 747,8	-9 225,2	-9 117,8	-9 172,9
Toimintakate	-7 003,6	-7 409,2	-7 871,8	-8 019,4	-8 135,6
Verotulot	6 678,0	6 902,0	7 285,0	7 680,0	7 777,0
Valtionosuudet	2 014,8	1 389,2	1 415,2	1 353,2	1 353,2
Korkotuotot	14,6	12,0	18,9	18,9	18,9
Muut rahoitustuotot	30,0	2,2	18,1	15,4	12,8
Korkokulut	-95,7	-119,8	-106,3	-79,9	-76,6
Muut rahoituskulut	-10,0	-6,0	-11,7	-11,7	-11,7
Rahoitustuotot ja -kulut	-61,0	-111,6	-81,0	-57,3	-56,6
Vuosikate	1 628,1	770,4	747,4	956,5	938,0
Suunnitelman mukaiset poistot	-630,0	-658,6	-613,6	-608,6	-585,2
Kertaluonteiset poistot	0,0	-5,1	0,0	0,0	0,0
Poistot ja arvonalentumiset	-630,0	-663,7	-613,6	-608,6	-585,2
Tilikauden tulos	998,1	106,7	133,8	347,9	352,8
Tavoitteet ja tunnusluvut					
Toimintatuotot/toimintakulut. %	19,1	15,3	14,7	12,0	11,3
Vuosikate/poistot, %	258,4	116,1	121,8	157,2	160,3
Vuosikate, euroa/asukas	569	271	263	336	330
Kertynyt ylijäämä (alijäämä)	-453,9	-347,2	-213,4	134,5	487,3
Asukasmäärä	2 862	2 846	2 846	2 846	2 846

VM:n 23.9.2024 julkaisemassa kuntatalousohjelman painelaskelmakehikossa esitetyt kuntakohtaiset arviolaskelmat perustuvat pitkälti kuntien ilmoittamien talousarvio- ja suunnitelmatietoihin, koko maan ennustettuun muutokseen sekä Tilastokeskuksen tekemään kuntien väestöennusteeseen. Kuntakohtainen arvio on hyvin epävarma eikä kunnan lukuja pidä tulkita yksiselitteisesti.

Tuloksen muodostuminen								
Käyvin hinnoin	2024		2025		2026		2027	
	1000 €		1000 €		1000 €		1000 €	
Toimintakate	-7 330	5 %	-9 031	23 %	-9 360	4 %	-9 731	4 %
Verotulot	6 933	4 %	7 300	5 %	7 602	4 %	7 842	3 %
Kunnallisvero	5 427	2 %	5 776	6 %	6 041	5 %	6 234	3 %
Yhteisövero	306	-15 %	310	1 %	325	5 %	345	6 %
Kiinteistövero	1 200	22 %	1 214	1 %	1 237	2 %	1 263	2 %
Valtionosuudet	1 397	-30 %	1 433	3 %	1 563	9 %	1 670	7 %
Rahoitustuotot/-kulut, netto	-112		-147		-127		-131	
Vuosikate	889		-445		-321		-352	
Poistot	-664		-632		-608		-628	
Satunnaiset erät, netto	0		0		0		0	
Tilikauden tulos	225		-1 077		-929		-979	
Laskennallinen paine veroprosentin	-1,0		1,4		1,1		1,2	

Kuntien verotulot

Kuntien verotulot koostuvat kunnallis-, kiinteistö-, yhteisö- ja kaivosmineraaliverosta. Kunnallisveron osuuden verotuloista arvioidaan sote-verouudistuksen jälkeen olevan keskimäärin noin 71 prosenttia, yhteisöveron noin 12,5 prosenttia ja kiinteistöveron noin 16,5 prosenttia. Vuonna 2025 verotulojen ennustetaan kasvavan 4,2 prosenttia vuodesta 2024. Veroperustemuutosten aiheuttamat vaikutukset kuntien verotuottoon kompensoidaan nettomääräisesti kunnille.

Arvio kunnallisverosta vuodelle 2025

Verotulot säilyvät merkittävimpänä tulolähteenä siitä huolimatta, että ne sote-uudistuksen seurauksena likimain puolittuivat. Kunnallisverotuksen efektiivisyyttä parannetaan poistamalla ansiotulovähennys ja korottamalla vastaavasti työtulovähennystä. Kunnallisveron tuottoon vaikuttavat kehyskaudella hallitusohjelmaan ja julkisen talouden sopeutukseen liittyvät veromuutokset

Tarkastelukauden ajan ja sen lopussa suurin paine veroprosentin korotukseen on pienissä alle 5 000 asukkaan kunnissa. Asukasluvultaan pienempien kuntien tilannetta vaikeuttaa lisäksi se, että näissä kunnissa kunnallisveroprosentti on pääsääntöisesti jo nykyisin suurempia kuntia korkeampi ja kunnallisveroprosentin yksikkötuotto suuria kuntia matalampi. Lemin kunnalla 0,1 prosenttiyksikön nosto lisää verotuloja 54 000 euroa.

Palkkatulojen osuus kunnallisveron veropohjasta on keskimäärin noin 68 prosenttia (Lemillä 66 %), eläkkeiden noin 24 prosenttia (Lemillä 26 %) ja muiden tulojen, kuten esimerkiksi päivärahatalojen ja yritystulojen, osuus on noin 8 prosenttia (Lemillä 8 %).

Väestörakenteen ja työllisyyden kehitys vaikuttaa kunnan veropohjaan ja siten tulojen muodostumiseen.

Lemillä valtuusto päätti 11.11.2024 § 38 pitää tuloveron ennallaan 9,9 prosentissa. Tuloveroarvio on noin 5 775 000 euro eli 79,3 % verotuloista.

TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verolaji						
Kunnallisvero	10 210	5 333	5 657	5 775	6 150	6 230
Muutos %	-3,0	-47,8	6,1	2,1	6,5	1,3

Arvio yhteisöverosta vuodelle 2025

Yhteisöveron maksuunpanon mukaisen kokonaistuoton arvioidaan kasvavan vuosina 2025–2028 keskimäärin noin 4 prosenttia vuodessa. Yhteisöveron tuoton ennustamisen lähtökohtana on viimeisimmän valmistuneen verotuksen mukainen yhteisövero, jota muutetaan arvioidun tuloskehityksen mukaisesti. Tuloskehityksen muutosta arvioidaan lähinnä kansantalouden tilinpidon toimintaylijäämän muutoksen avulla. Toimintaylijäämän arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 3,7 prosenttia vuosina 2025–2028. Osana julkisen talouden sopeuttamista poistetaan työnantajan koulutusvähenys. Muutos kompensoidaan kunnille yhteisöveron jako-osuuksia muuttamalla, joten vaikutus on neutraali. Yhteisöveron tuottoa pienentävät vakuutusmaksujen muutokset, jotka liittyvät työllisyysrahaston säästöjen kanavointiin. Muutosta ei kompensoida kunnille.

Talousarviovuonna Lemillä yhteisöveron osuus verotuloista on 4,1 %.

YHTEISÖVERON TILITYKSET, 1 000 €						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Verovuodelta 2022	358	142	4	0	0	0
Verovuodelta 2023	26	205	69	3	0	0
Verovuodelta 2024		19	214	63	4	0
Verovuodelta 2025			14	225	76	4
Verovuodelta 2026				11	232	84
Verovuodelta 2027					11	241
Verovuodelta 2028				0	0	11
TILITYKSET YHTEENSÄ	635	361	301	302	322	339
Muutos %	-7	-43	-17	0	6	5

Arvio kiinteistöverosta vuodelle 2025

Hallitusohjelman mukaisesti käynnissä olevaa kiinteistöverouudistusta jatketaan. Kehyskaudella kiinteistöveron tuoton arvioidaan kasvavan keskimäärin noin 2,3 prosentin vuosivauhtia. Kiinteistöverouudistuksessa päämääränä on saattaa rakennusten ja maapohjien verotusarvot vastaamaan paremmin niiden todellisia käyppiä arvoja. Kiinteistöveron uudistus ehti lausuntokierrokselle, mutta se lopulta jätettiin pöydälle.

Talousarviovuonna Lemin kunnan kiinteistöveron osuus verotuloista on 16,6 %.

KIINTEISTÖVERON VEROPOHJA, 1 000 €						
VEROTUSARVOT ja %	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
Yleisen kiint.v-% alaiset						
maa-alueet	16 805	16 905	17 026	17 026	17 026	17 026
Vero % (1,30-2,00)	1,40	1,40	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	235	237	255	255	255	255
rakennukset	8 764	9 147	8 981	8 981	8 981	8 981
Vero % (0,93-2,00)	1,40	1,40	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	123	128	135	135	135	135
Vak. asuinrakennukset	69 608	74 957	76 111	76 111	76 111	76 111
Vero % (0,41-0,90 / 0,41-1,00)	0,53	0,53	0,73	0,73	0,73	0,73
VERO	369	397	556	556	556	556
Muut asuinrakennukset	17 962	19 293	19 629	19 629	19 629	19 629
Vero % (0,93-2,00)	1,30	1,30	1,40	1,40	1,40	1,40
VERO	234	251	275	275	275	275
Voimalaitokset	0	0	0	0	0	0
josta ydinvoimalaitokset	0	0	0	0	0	0
Vero % (maks. 3,10)	1,40	1,40	1,50	1,50	1,50	1,50
VERO	0	0	0	0	0	0
Yleishyödylliset yhteisöt	338	357	359	359	359	359
Vero %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
VERO	0	0	0	0	0	0
Rakentamaton rakenn.paikka	62	60	60	60	60	60
Vero % (2,00-6,00)	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
VERO	2	2	2	2	2	2
Verotusarvot yhteensä	113 539	120 719	122 168	122 168	122 168	122 168
Muutos %	2,4	6,3	1,2	0,0	0,0	0,0
MAKSETTAVA KIINT.VERO	963	1 015	1 223	1 223	1 223	1 223
Muutos %	2,1	5,4	20,5	0,0	0,0	0,0

KIINTEISTÖVERON TILITYKSET, 1 000 €						
TILIVUOSI	2022	2023	2024**	2025**	2026**	2027**
TA-vuoden tilitykset	905	946	1 150	1 150	1 150	1 150
josta ei tility kuluvana vuonna	-58	-69	-73	-73	-73	-73
Edellisen verovuoden tilitykset	77	46	55	59	59	59
TILITYKSET YHTEENSÄ	987	984	1 205	1 208	1 208	1 208

Kuntien valtionavut

Kuntien saamat valtionosuudet kasvavat vuonna 2025 noin 12,4 prosenttia. TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille 100 prosentin valtionosuutena peruspalveluiden valtionosuuden kautta. Lisäksi työttömyysturvan rahoitusvastuun kasvu korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä.

Valtionosuuden tasossa on otettu vuodelle 2025 huomioon sote-uudistukseen liittyvien siirtolaskelmien tarkentuminen keväällä 2024 siten, että pysyvä valtionosuuksia vähentävä siirto hyvinvointialueiden rahoitukseen kasvaa noin 0,5 milj. eurolla. Valtionosuuden tasossa on otettu huomioon myös noin 167 milj. euron määräaikainen vähennys liittyen kunnilta hyvinvointialueille siirtyneiden tulojen ja kustannusten tasaukseen vuodelta 2023. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon vuodelle 2024 tehdyn määräaikaisen 192 milj. euron lisäyksen päättyminen ja siihen liittyvä 64 milj. euron vähennys. Vastaava vähennys kohdistuu valtionosuuteen myös vuosina 2026 ja 2027. Edellä mainittujen lisäksi valtionosuuden tasossa on otettu huomioon hallituksen keväällä 2024 päättämä 277 milj. euron pysyvä valtionosuuden lisäys, jolla lievennetään sote-uudistuksen siirtolaskelman valtionosuusvaikutuksia.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusprosentti nousee 21,92 prosentista 25,02 prosenttiin vuonna 2025. Kuntien menoihin perustoimeentulotuen menojen kasvu vaikuttaa viiveellä, koska kuntien valtionosuudesta vähennetään kuntien rahoitusosuus perustoimeentulotuen menoista kahden vuoden viiveellä.

TE-uudistuksen rahoitus

Vuoden 2025 alusta kuntien peruspalvelujen valtionosuuksiin sisällytetään työ- ja elinkeinopalveluiden rahoitus sekä korvaus työttömyysetuuksien laajenevasta rahoitusvastuusta.

Uudistuksen yhteydessä kunnille siirtyy nykyistä laajempi vastuu työttömyysturvan rahoituksesta. Laajeneva rahoitusvastuu korvataan kunnille pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä. Korvaus määritetään vuonna 2023 maksettujen työttömyysetuuksien maksatuksesta työttömyyskassoille ja Kansaneläkelaitokselle vuoden 2023 loppuun mennessä kertyneiden tietojen perusteella. Kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain mukaan rahoitusvastuun laajentamisen korvaus tarkistetaan vuosittain kansaneläkeindeksillä. Indeksitarkistuksen tarkoituksena on varmistaa, että kunnille osoitettu korvaus ei reaalisesti heikkene työttömyysetuuksiin nähden, joita niin ikään tarkistetaan kansaneläkeindeksillä. Kansaneläkeindeksi on kuitenkin jäädytetty vuosille 2024–2027, joten korvauksenkin indeksitarkistus on syytä jättää tekemättä vastaavalle ajalle.

Kuntien työttömyysetuuksien rahoitusvastuista suurin osaa muodostuu jatkossakin työmarkkinatuen rahoituksesta ja uutta rahoitusvastuuta peruspäivärahasta ja ansiopäivärahasta. Muutos kuntien rahoitusvastuussa maksetaan kunnille korvauksena vuodesta 2025 alkaen.

Uuden tehtävän valtionosuusrahoitus kohdentuu kuntiin kahden kriteerin kautta, joilla on molemmilla yhtä suuri painoarvo. Työikäisen väestön määrä (18–64-vuotiaat) muodostaa yhden kriteerin ja toinen rahoitusta kohdentava kriteeri on laajan määritelmän mukainen työttömien määrä, joka käsittää sekä työttömät työnhakijat että palveluissa olevat. Tämän lisäksi malliin sisältyy kotoutumiskoulutusta koskeva poikkeus, jonka rahoitus kohdennetaan vieraskielisyyskriteerin kautta.

Rahoitusmalliin sisältyy palveluiden rahoituksen osalta kahden vuoden siirtymäaika, minkä aikana osa rahoituksesta määräytyy kuntakohtaisen kustannustiedon perusteella. Loput rahoituksesta määräytyy laskennallisen valtionosuuden mukaan. Vaiheittainen siirtymä antaa kunnille mahdollisuuden sopeutua muutokseen. Siirtymä tapahtuu kahden vuoden aikana seuraavasti:

1. Voimaantulovuonna rahoitus määräytyy 50 % kunnittaisen toteutuma-arvion ja 50 % laskennallisen valtionosuusrahoituksen perusteella.
2. Toisena vuonna rahoitus määräytyy 25 % kunnittaisen toteutuma-arvion ja 75 % laskennallisen valtionosuusrahoituksen perusteella.

Kolmantena vuonna valtionosuusrahoitus määräytyy täysimääräisesti määrättyjen valtionosuuskriteerien mukaisesti. Siirtymäajan rahoituksen lähtökohtana on vuoden 2023 koko maan tasoiset toteutuneet työ- ja elinkeinopalveluiden kustannukset, joista kuntakohtainen kustannustieto muodostetaan osittain laskennallisilla menetelmin. Laskelmassa vuoden 2023 toteutuneet kustannukset muutetaan vuoden 2025 budjetoituun tasoon. Siirtymäajan toisena vuonna kustannustieto perustuu vastaavasti vuoden 2024 toteumaan.

Verotulomenetysten korvaukset

Hallitusohjelman mukaisesti hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus korvataan kunnille.

Vuonna 2025 verotulomenetysten korvausten pieneminen johtuu ennen kaikkea hallituksen keväällä 2024 tekemästä päätöksestä, jonka mukaan tulosta tehtävä ansiotulovähennys poistetaan ja sitä vastaavasti kasvatetaan ensisijaisesti valtion verosta tehtävää työtulovähennystä. Muutos kaventaa hallitusohjelman mukaisesti kuntien nimellisten ja efektiivisten veroprosenttien välistä eroa. Toimenpide lisää kuntien verotuloja, mutta toteutetaan voimaantulohetkellä kustannusneutraalisti siten, että kuntien verotulomenetysten korvauksia vähennetään kuntien verotulojen kasvua vastaavasti.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmän uudistaminen

Valtionosuusuudistuksen eli VOS-uudistuksen valmistelu käynnistyi syksyllä 2023 ja alkuperäinen tavoite voimaan tulosta oli vuoden 2026 alusta. Vos-uudistus siirtyy vuodelle eteenpäin. Uudistuksen tavoitteena on, että erikokoisten kuntien edellytykset järjestää lakisääteiset peruspalvelut kaikkialla Suomessa turvataan. Merkittävin osa kuntien peruspalvelujen valtionosuudesta muodostuu laskennallisesta valtionosuudesta, joka perustuu ikärakenteen mukaisiin laskennallisiin kustannuksiin ja muihin laskennallisiin kustannuksiin. Valtion taloudellisen tutkimuskeskuksen (VATT) teki selvityksen osana uutta kokonaisuutta, mutta tarvitaan vielä lisää tietoa esimerkiksi erilaisten demografisten muuttujien vaikutuksesta palveluiden kustannuksiin kunnissa.

Kunnan peruspalvelujen valtionosuus		2025	2024
Ikärakenteen laskennalliset kustannukset			
0-5-vuotiaat		1 182 993	1 211 574
6-vuotiaat		278 244	295 341
7-12-vuotiaat		1 739 925	1 706 594
13-15-vuotiaat		1 462 779	1 405 108
Yli 16-vuotiaat			150 861
16 vuotta täyttäneet		155 297	
18-64 vuotiaat (Uusi ikäryhmäkriteeri 2025 alkaen = työikäiset, te-uudistus)		126 806	
Ikärakenne yhteensä		4 946 044	4 769 478
Muut laskennalliset kustannukset			
Työttömät ja palveluissa olevat (uusi laskentakriteeri, te-uudistus)		99 133	
Työttömyyden perusteella yhteensä		175 446	162 319
Vieraskielisyyden perusteella yhteensä		132 123	130 533
Asukastiheyden perusteella yhteensä		172 274	165 635
Koulutustaustan perusteella yhteensä		68 344	63 382
Muut laskennalliset kustannukset yhteensä		647 320	521 869
Kunnan laskennalliset kustannukset yhteensä		5 593 364	5 291 347
Kunnan omarahoitusosuus laskennallisesta kustannuksesta		-4 200 071	-4 007 759
Valtion osuus laskennallisesta kustannuksesta		1 393 293	1 283 587
Lisäosat			
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen yhteensä		52 713	51 159
Työpaikaomavaraisuuden perusteella yhteensä		15 091	15 732
Lisäosat yhteensä		67 804	66 891

Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja lisäykset		2025	2024
Lisäykset			
Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun laajentamisen korvaus		111 355	
Vähennykset			
Kuntien yhdistymisavustus		-2 833	-2 857
Harkinnanvaraisten avustusten vähennys		-5 123	-5 224
Kriisikuntien harkinnanvarainen yhdistymisavustus		-2 833	-2 857
Aloittavien koulujen rahoitukseen liittyvä vähennys		-29	-29
Kum. verotuloihin perust. tasauksen muutoksen neutralisointi		-58 785	-64 935
Perustoimeentulotuen vähennys		-103 480	-93 405
Käyttämättä jääneiden yhdistymisavustusten palautus		5 638	
Määräaikainen vähennys tehtävien vähentämiseen liittyen		-11 648	
Vähennykset yhteensä		-179 093	-169 307
UUDISTUSTEN TASAUKSET			
Te-uudistus			
Palvelurahoituksen siirtymäajan porrastus (vuosina 2025 ja 2026)		-23 155	
Sote-erät			
Muutosrajoitin		-449 152	-428 819
Siirtymätasaus		-272 010	-294 433
Jälkikäteistarkistuksesta johtuva valtionosuuden läsiirtotarve		-85 803	-261 096
Määräaikainen lisäys kompensoimaan läsiirtotarpeen muutosta			100 136
Määräaikainen v. 2024 tehdyn läsiyksen takaisinperintä		-32 856	
Sote-erät yhteensä		-839 821	-884 212
Valtionosuuteen tehtävät vähennykset ja läsiykset yhteensä		-930 714	-1 053 519
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus ennen tulopohjan tasausta		530 383	296 960
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus (+tasauslisä/-tasausvähennys)		1 325 726	1 323 982
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus		1 856 109	1 620 942
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuudet			
Esi- ja perusopetuksen oppilaskohtaiset läsät yhteensä		95 203	113 748
Aamu- ja iltapäivätoiminta		18 614	18 451
Liikunta		10 200	10 286
Nuorisotyö		3 364	3 426
Kunnan omarahoitusosuus toisen asteen koulutukseen		-844 290	-877 344
Opetus- ja kulttuuritoimen muu valtionosuusrahoitus yhteensä		-716 909	-731 434
Valtionosuudet yhteensä		1 139 200	889 508
Veroperustemuutoksista johtuvien veromenetysten korvaus		276 041	503 955
Kunnan valtionosuus ja veromenetysten korvaukset 2024		1 415 241	1 393 463

INVESTOINTIOSA 2025-2027

Kunnanhallitus

Kunnanhallitus Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
100 Maanhankinta					
Investointimenot	-2 082	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointitulot	15 000	0	0	0	0
B100 Maanhankinta					
Investointimenot	-2 082	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointitulot	15 000	0	0	0	0

Maanhankinnan tavoitemäärittely

Maanhankintaan on vuotuinen 5 000 euron määrärahavaraus tonttien lunastamiseen tai maa- ja vesialueiden lohkomiskuluihin.

Kunnanhallitus Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
101 Osakkeiden hankinta ja myynti					
Investointimenot	-51	0	0	0	0
Investointitulot	200	0	0	0	0
B101 Osakkeiden hankinta ja myynti					
Investointimenot	-51	0	0	0	0
Investointitulot	200	0	0	0	0

Osakkeiden hankinta ja myynti tavoitemäärittely

Osakkeiden hankintaa tai myyntiä ei ole suunniteltu taloussuunnitelmakaudella. Orpon hallitusohjelmaan on kirjattu tavoite inhouse toiminnan rajoittamisesta. Tavoitteena on, että julkisella toimijalla on oltava yli 10 prosentin omistus inhouse-yhtiöistä, jotta se voisi ostaa siltä palveluja kilpailuttamatta. Etelä-Karjalan kunnat ja Etelä-Karjalan liitto vetoavat hallitusta keskeyttämään hankintalain muutosvalmistelut. Muutokustannukset olisivat mittavat, mihin varsinkaan Etelä-Karjalan kaltaisella, jyrkän ja äkillisen muutoksen alueen kunnilla ei ole varaa.

Kunnanhallitus Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
110 Asianhallintaohjelma					
Investointimenot	-825	0	0	0	0
112 Accuna,raportointi					
Investointimenot	-5 898	0	0	0	0
115 Talous- ja henkilöstöhallinto					
Investointimenot	0	70 000	0	0	0
B110 Muut investoinnit					
Investointimenot	-6 723	70 000	0	0	0

Talous- ja henkilöstöhallinto -hankkeen tavoitemäärittely

Nykyisten henkilöstö- ja taloushallinnon yhteisistä palveluista (Personec Saas, matkalaskupalvelu, kirjanpito- ja ostolaskupalvelu) tehdään kartoituksia ja mahdollisia kilpailutuksia vuonna 2025. Käyttöönotot ajoittunevat vuoteen 2026.

Sivistyslautakunta

Sivistyslautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
718 Omatoimikirjasto					
Investointimenot	0	-33 000	-2 500	0	0
Investointitulot	0	15 000	0	0	0
B210 Sivistystoimen kalusto					
Investointimenot	0	-33 000	-2 500	0	0
Investointitulot	0	15 000	0	0	0

Omatoimikirjasto -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio talousarviovuonna 2024 on 33 000 euroa. Investointitulot 15 000 euroa on AVI:lta haettavaa valtionavustusta (arvio 45,5 %). Nettoinvestointi olisi 18 000 euroa. Hanke on uusinvestointi, jolla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Osittainen omatoimikirjasto on mahdollistanut kirjaston aukioloajan lisäämisen ja tehostaa kirjaston muuta palvelutoimintaa.

Hanke on aloitettu marraskuussa 2023 ja toteutettu miltein valmiiksi 2024 vuoden loppuun mennessä. Hanke-aikaa on kuitenkin 31.12.2025 saakka. Vuodelle 2025 jää mm. tulostimen, viivakoodiskannereiden ja lukusalin näytön hankinta.

Tekninen lautakunta

Tekninen lautakunta Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
300 Liikenneturvallisushankkeet					
Investointimenot	-5 869	0	0	0	0
301 Ajoratamerkinnot Raikulitie					
Investointimenot	-2 607	0	0	0	0
302 Päällysteiden korjaukset litiä					
Investointimenot	0	0	-10 000	0	0
304 Päällysteiden korjaukset kirko					
Investointimenot	0	-25 000	0	0	0
305 Asfaltointi Tuom.pellont jk+pp					
Investointimenot	0	0	0	0	-45 000
306 Juvolantie					
Investointimenot	-7 000	-105 000	-140 000	-140 000	-140 000
Investointitulot	0	73 500	98 000	98 000	98 000
307 Päällysteiden korjaukset Kuuka					
Investointimenot	0	0	-10 000	0	0
308 Katuvalot					
Investointimenot	0	0	0	0	-15 700
B300 Liikenneturvallisuus					
Investointimenot	-15 476	-130 000	-160 000	-140 000	-200 700
Investointitulot	0	73 500	98 000	98 000	98 000

Päällysteidenkorjaukset litiä -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 10 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan litiän tiestön palvelukyvyyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Juvolantie -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio ajalla 2024-2027 on 420 000 euroa. Talousarviovuonna 2024 hanke ei ole edennyt. Investointitulot 294 000 euroa, nettoinvestointi 126 000 euroa. Investointi on jaksotettu uudelleen vuosille 2025-2027. Investoinnilla tavoitellaan Juvolantien palvelukyvyyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi. Investointitulo on (70 %) laskettu ELY:n yksityistieavustusrajojen mukaisesti.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
350 Arkiston rakentaminen						
	Investointimenot	-1 873	0	0	0	0
351 Rakennusvalvontaohjelmisto						
	Investointimenot	-17 842	0	0	0	0
	Investointitulot	17 842	0	0	0	0
352 Vanhan Pappilan automaatio						
	Investointimenot	0	0	-10 000	0	0
B350 Hallinnon investoinnit						
	Investointimenot	-19 715	0	-10 000	0	0
	Investointitulot	17 842	0	0	0	0

Vanhan Pappilan automaatio -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio 10 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on perusparannus.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
404 Koulukeskuksen katto						
	Investointimenot	0	-15 000	-10 000	-60 000	-60 000
405 Koulukeskuksen kiinteistöautom						
	Investointimenot	-14 979	0	0	0	0
406 Kuukanniemi kiinteistöautom						
	Investointimenot	-10 180	0	0	0	0
407 Koulukeskus varavoima						
	Investointimenot	-18 983	0	0	0	0
408 Koulukeskus luokkamuutos						
	Investointimenot	-12 220	0	0	0	0
409 Aurinkovoimala koulun katolle						
	Investointimenot	0	0	-22 000	0	0
410 Valmistuskeittiön astiahuolto						
	Investointimenot	0	0	-40 000	-40 000	0
411 Keittiökalusteet						
	Investointimenot	0	0	0	-20 000	-20 000
412 Koulukeskuksen kameravalvonta						
	Investointimenot	0	0	-12 000	0	0
B400 Kouluinvestoinnit						
	Investointimenot	-56 363	-15 000	-84 000	-120 000	-80 000

Koulukeskuksen katto -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio vuosina 2025-2027 on 130 000 euroa. Koulukeskuksen katon korjaustyöt aloitetaan pienillä korjaustöillä vuonna 2025. Varsinaiset korjaustyöt tehdään vuonna 2026-2027. Koulukeskuksen katon peruskorjaus on palvelukyvyyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Aurinkovoimala koulun katolle -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 22 000 euroa. Aurinkovoimalan asentaminen koulukeskuksen katolle on osa kunnan vihreää siirtymää ja ilmastosuunnitelmaa sekä energiaomavaisuuden ja huoltovarmuuden vahvistamista. Hanke on uusinvestointi.

Valmistuskeittiön astiahuolto -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 80 000 euroa. Vuonna 2025 keittiössä tehdään teknisiä muutoksia, joilla valmistellaan astiahuollon siirtoa sekä uusitaan alakaton akustolevyt. Vuonna 2026 asennetaan astianhuoltolinjasto. Hanke on korjausinvestointi ja seuraavan vuonna uusinvestointi.

Koulukeskuksen kameravalvonta -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 12 000 euroa. Kameravalvonnan parantaminen auttaa mm. mahdollisten ilkivalta tapausten selvittämistä. Hanke on kaluston uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
451 Palola/Oljamikoti korjaukset						
	Investointimenot	-24 712	0	0	0	0
453 HVA sisäovien maalaus						
	Investointimenot	0	-10 000	0	0	0
454 Hyvinvointiaseman peruskorjaus						
	Investointimenot	0	0	-10 000	-15 000	-15 000
455 Paloaseman automaatio						
	Investointimenot	0	0	-10 000	0	0
456 Paloaseman perusparannus						
	Investointimenot	0	0	0	-45 000	0
	Investointitulot	0	0	0	22 500	0
457 Palola paloilmaisinjärjestelmä						
	Investointimenot	0	0	-16 000	0	0
B450 Hoitoalan rakennusinvestoinnit						
	Investointimenot	-24 712	-10 000	-36 000	-60 000	-15 000
	Investointitulot	0	0	0	22 500	0

Hyvinvointiaseman peruskorjaus -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio vuosina 2025-2027 on 40 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on korjausinvestointi.

Paloaseman automaatio -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 10 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Palola paloilmaisinjärjestelmä -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 16 000 euroa. Palolan kiinteistö on käytössä ja parin vuoden aikana erheelliset paloilmoitukset ovat lisääntyneet. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
503 Kuukanniemi pk perusparannus						
	Investointimenot	0	0	0	-15 000	-15 000
504 litiän pk lipan kattourakka						
	Investointimenot	-16 800	0	0	0	0
505 litiän pk automaatio						
	Investointimenot	0	0	-7 500	0	0
506 Kuukanniemen pk automaatio						
	Investointimenot	0	0	-6 500	0	0
B500 Päiväkoti-investoinnit						
	Investointimenot	-16 800	0	-14 000	-15 000	-15 000

litiän ja Kuukanniemen päiväkotien automaatio hankkeiden tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 14 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan rakennuksen palvelukyvyyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
704 Kuukanniemi ulkokuntosali						
	Investointimenot	0	0	0	-25 000	0
708 litiä monitoimiareena						
	Investointimenot	0	0	-25 000	0	0
710 Kuukanniemen kuntoportaat						
	Investointimenot	-9 344	0	0	0	0
715 Kirjaston kiinteistöautom						
	Investointimenot	-5 205	0	0	0	0
716 Matonpesupaikkojen kehittäminen						
	Investointimenot	0	-10 000	0	0	0
	Investointitulot	0	6 000	0	0	0
717 Laiturit Kirkonkylä						
	Investointimenot	-6 504	-10 000	-10 000	0	0
720 Keittiökalusteet koulukeskus						
	Investointimenot	-5 478	-15 000	0	0	0
721 Kuntosali Palolaan						
	Investointimenot	-2 191	-40 000	0	0	0
722 Kirkonkylä Pumptrack-rata						
	Investointimenot	0	0	0	0	-25 000
B700 Siv ja liik investoinnit						
	Investointimenot	-28 721	-75 000	-35 000	-25 000	-25 000
	Investointitulot	0	6 000	0	0	0

litä monitoimiareena -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio on 25 000 euroa. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Laiturit kirkonkylä -hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio vuosina 2024-2025 on 20 000 euroa. Vuonna 2025 on suunniteltu investoitavaksi portti. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
714 Tekninen v. (piennarleikkuri)						
	Investointimenot	-7 790	0	0	0	0
724 Nsnappy -omavalvonta						
	Investointimenot	0	0	-7 500	0	0
B710 Teknisen kalustoinvestoinnit						
	Investointimenot	-7 790	0	-7 500	0	0

NSnappy omavalvonta-hankkeen tavoitemäärittely

Hankkeen kokonaiskustannusarvio 7 500 euroa. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Nsnappy omavalvontapalvelulla seurataan keittiön ruokaturvallisuuden tasoa, digitalisoidaan omavalvontasuunnitelma sekä automatisoidaan lämpötilamittaukset, omavalvontatehtävät ja raportointi. Hanke on uusinvestointi kalustoon.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
802 Vesiverkoston verkostonmallinn						
	Investointimenot	-8 081	0	0	0	0
806 Etäluettavat vesimittarit						
	Investointimenot	0	-40 000	-56 000	-56 000	-56 000
B800 Vesilaitosinvestoinnit						
	Investointimenot	-8 081	-40 000	-56 000	-56 000	-56 000

Etäluettavat vesimittarit -hankkeen tavoitemäärittely

Teknisen lautakunnan päätöksellä 1.8.2024 § 16 Hankeryhmässä oli 40 000 euron määräraha. Lautakunnan käyttösunnitelmassa kohteeksi oli merkitty Teollisuustien pumppaamon sähkökeskus. Hankkeelle 806 tehtiin nimimuutos Etäluettavat vesimittarit. Etäluettavien vesimittareita on suunniteltu vaihdettavan 208 000 euron arvosta vuosina 2024-2026. Investoinnilla tavoitellaan palvelukyvyn parantamista. Hanke on uusinvestointi.

Tekninen lautakunta	Projekti/Hankeryhmä	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
903 Jätevesipumppaamon saneeraus						
	Investointimenot	0	0	-30 000	-30 000	-30 000
904 Tasausallas						
	Investointimenot	0	0	-10 000	-10 000	-10 000
B900 Viemärlaitosinvestoinnit						
	Investointimenot	0	0	-40 000	-40 000	-40 000

Viemärlaitosinvestoinnit -hankeryhmän tavoitemäärittely

Viemärlaitoksen 40 000 euron vuotuisilla määrärahoilla on varauduttu korjaamaan jätevesipumppaamoja ja tasausallasta.

Tekninen lautakunta	Tp 2023	Ta 2024	Ta 2025	Ts 2026	Ts 2027
Investoinnit yhteensä					
Investointimenot	-177 657	-270 000	-442 500	-456 000	-431 700
Investointitulot	17 842	79 500	98 000	120 500	98 000
Investoinnit, netto	-159 815	-190 500	-344 500	-335 500	-333 700

RAHOITUSOSA

Rahoituslaskelmaosassa yhdistetään tuloslaskelma- ja investointiosa sekä lainanlyhennykset ja osoitetaan näissä tarvittava rahoitus sekä maksuvalmiuden muutos vuoden aikana. Rahoituslaskelman tulorahoituksen muodostaa tuloslaskelmaosasta siirtyvä vuosikate.

Investointimenoihin sisältyvät investointiosan määrärahat. Rahoitusosuudet investointimenoihin ovat esim. valtiolta saatavia avustuksia. Rahoituslaskelmassa esitetään varausta pitkäaikaisen lainaan nettoinvestointien verran, pitkäaikaisten lainojen lyhennyserät vastaavat lainojen lyhennysohjelmia.

Kunnan rahoituksen riittävyttä kuvataan toiminnan ja investointien rahavirta -käsitteen avulla. Yksinkertaistettuna tunnusluku ilmaisee negatiivisena paineen lainakannan kasvattamiseen tai veroprosentin korottamiseen ja positiivisena laskennallista mahdollisuutta muun muassa lainojen lyhentämiseen tai veroprosentin alentamiseen.

Toiminnan ja investointien rahavirtaa tarkasteltaessa on otettava huomioon, että kunnan kyky rahoittaa lakisääteiset tehtävänsä perustuu tulojen ja menojen tasapainoon pitkällä aikavälillä. Lyhyemmällä aikavälillä kunnan nettoinvestointitarpeet voidaan kuitenkin rahoittaa lainanotolla, joten toiminnan ja investointien rahavirran negatiivisuus ei välttämättä suoraan kerro siitä, ettei rahoitusperiaate toteutuisi. Kunnan taloudellinen kantokyky ja maksukyky ovat kuitenkin pidemmällä aikavälillä uhattuna, jos toiminnan ja investointien rahavirta on pysyvästi negatiivinen. Kunnan velkakestävyyttä arvioitaessa tulisi siten huomioida aina kokonaisuus tulevat odotetut tulot ja menot suhteessa nykyiseen nettovelkataakkaan. Toiminnan ja investointien rahavirran ohella on syytä siis tarkastella myös suhteellista velkaantuneisuutta ja tilikauden tuloksen kehitystä ajassa. On tarkoituksenmukaista myös eriyttää käyttötalouden rakenteellinen jäämä investointitaloudesta. Esimerkiksi palveluiden tuottavuutta kohentavia investointeja voi olla lyhyellä aikavälillä perusteltua rahoittaa velalla, jos velanoton riskienhallinta ja tulevat tulot ovat riittävällä tasolla.

Rahoituslaskelmaosa (1 000 €)	TP 2023	mTa 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	1 628,1	770,4	747,4	956,5	938,0
Tulorahoituksen korjaukset	-10,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Toiminnan rahavirta	1 617,8	770,4	747,4	956,5	938,0
Investointien rahavirta					
Investointimenot	-186,5	-308,0	-450,0	-461,0	-436,7
Rahoitusosuudet investointimenoihin	17,8	94,5	98,0	120,5	98,0
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	15,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Investointien rahavirta	-153,5	-213,5	-352,0	-340,5	-338,7
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 464,3	556,9	395,4	616,0	599,3
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten vähennys	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Antolainauksen muutokset	5,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	350,0	384,0	350,0	0,0	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-844,8	-642,8	-718,9	-655,1	-605,1
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-200,0	-200,0	0,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset	-694,8	-458,8	-368,9	-655,1	-605,1
Oman pääoman muutokset	44,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Rahoituksen rahavirta	-645,8	-458,8	-368,9	-655,1	-605,1
Vaikutus maksuvalmiuteen	818,5	98,1	26,5	-39,1	-5,8
Tavoitteet ja tunnuslukujen tavoitearvo					
Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä 5 v, 1 000 €	1 965,3	3 021,2	1 835,6	2 364,6	3 632,0
Investointien tulorahoitus, %	96,3	36,9	212,3	280,9	277,0
Lainakanta 31.12.	5 738,5	5 279,7	4 526,8	3 871,7	3 266,6
Lainat €/asukas	2 005	1 855	1 591	1 360	1 148
Talousarviovuonna 2024 ei toteudu pitkäaikaisten lainojen lisäys, lyhennykset nykyisen lyhennysohjelman mukaan					

MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIOIDEN YHTEENVETOLASKELMA

1 000 €	MÄÄRÄRAHAT			TULOARVIOT			
	Sito- vuus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TP 2023	TA 2024	TA 2025
KÄYTTÖTALOUSOSA							
Kunnanhallitus							
Hallintopalvelut	B	887,6	950,7	842,2	661,6	517,9	531,0
Elinvoimapalvelut	B	270,0	265,9	598,2	30,9	28,9	0,0
Maakunnalliset palvelut	B	161,0	165,6	272,2	0,0	0,0	0,0
Keskusvaalilautakunta							
Vaalit	B	6,6	8,4	13,4	5,4	7,0	8,0
Tarkastuslautakunta							
Tarkastus- ja arviointitoimi	B	17,5	16,3	15,6	0,0	0,0	0,0
Sivistyslautakunta							
Sivistystoimen hallinto	B	4,5	6,9	8,5	0,0	0,0	0,0
Peruspalvelut	B	4 040,6	4 223,9	4 242,9	229,3	246,7	230,1
Muut opetuspalvelut	B	38,8	44,4	0,0	0,0	0,0	0,0
Varhaiskasvatuspalvelut	B	2 210,5	2 050,2	2 000,5	303,0	108,2	77,4
Kirjastopalvelut	B	153,2	170,4	140,7	1,5	7,7	1,4
Vapaa-aikapalvelut	B	266,5	297,2	411,3	15,4	32,2	78,7
Tekninen lautakunta							
Teknisen toimen hallinto	B	289,7	272,6	247,5	55,6	41,3	31,8
Kiinteistötoimi ja tukipalvelut	B	1 901,9	1 910,6	2 020,6	1 873,7	1 907,8	1 908,5
Vesihuolto	N	344,5	327,3	416,5	412,8	403,4	491,3
TULOSLASKELMAOSA							
Verotulot	B				6 678,0	6 902,0	7 285,0
Valtionosuudet	B				2 014,8	1 389,2	1 415,2
Korkotulot	B				14,6	12,0	18,9
Muut rahoitustulot	B				30,0	2,2	18,1
Korkomenot	B	95,7	119,8	106,3			
Muut rahoitusmenot	B	10,0	6,0	11,7			
INVESTOINTIOSA							
Kunnanhallitus							
B100 Maanhankinta	B	2,1	5,0	5,0	15,0	0,0	0,0
B110 Muut investoinnit	B	6,7	0,0	0,0	0,2	0,0	0,0
Sivistyslautakunta							
B210 Sivistystoimen kalusto	B	0,0	33,0	2,5	0,0	15,0	0,0
Tekninen lautakunta							
B300 Liikenneturvallisuus	B	15,5	130,0	160,0	0,0	73,5	98,0
B350 Hallinnon investoinnit	B	19,7	0,0	10,0	17,8	0,0	0,0
B400 Kouluiinvestoinnit	B	56,4	15,0	84,0	0,0	0,0	0,0
B450 Hoitoalan rakennusinvestoinnit	B	24,7	10,0	36,0	0,0	0,0	0,0
B500 Päiväkoti-investoinnit	B	16,8	0,0	14,0	0,0	0,0	0,0
B700 Siv ja liik investoinnit	B	28,7	75,0	35,0	0,0	6,0	0,0
B710 Teknisen kalustoinvestoinnit	B	7,8	0,0	7,5	0,0	0,0	0,0
B800 Vesilaitosinvestoinnit	B	8,1	40,0	56,0	0,0	0,0	0,0
B900 Viemärlaitosinvestoinnit	B	0,0	0,0	40,0	0,0	0,0	0,0
RAHOITUSOSA							
Antolainauksen muutokset							
Antolainasaamisten lisäys	B	0,0	0,0	0,0			
Antolainasaamisten vähennys	B				5,0	0,0	0,0
Lainakannan muutokset							
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B				350,0	384,0	350,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	844,8	642,8	718,9			
Lyhytaikaisten lainojen muutos	B	200,0	200,0	0,0			
Oman pääoman muutokset							
Tulorahoituksen korjaukset					44,0	0,0	0,0
					-10,4		
OSAT YHTEENSÄ		11 929,9	11 987,0	12 517,0	12 748,2	12 085,0	12 543,4
Vaikutus maksuvalmiuteen					818,4	98,0	26,4